ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 225 (8.167) ◆ 1992 йил 16 ноябрь, душанба ◆ Нархи 3 сўм.

** Тошкент самолётсозлик ишлаб чиқариш бирлашмаси—60 ёшда*

В. П. ЧКАЛОВ НОМЛИ ТОШКЕНТ САМОЛЁТСОЗЛИК ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ ЖАМОАСИГА

Қадрли дўстлар!

Ўзбекистондаги кўпгина корхоналарга туташ бўлган корхонангизнинг ташкил топганига 60 йил тўлиши муносабати билан сизларни қизғин табриклайман.

Самолётсозлар жамоаси босиб ўтган шонли йўл — ватанпарварликка, гражданликка, байналмилаллик бурчига бўлган муносабатнинг ёрқин намунаси, шижоатли меҳнатнинг ажойиб мактабидир. Бирлашмада яратилаётган қанотли кемаларни сайёрамизнинг энг олис бурчакларида ҳам яхши билишади. Ишчилар, муҳандислар, конструкторлар завод учувчилари илк сардори Валерий Павлович Чкаловнинг ер шарини айланиб учишдек орзусини амалга оширганликлари билан ҳақли равишда фахрлансалар арзийди. Тошкент самолётсозлик ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси фан-техника тараққиётининг олдинги сафида бормоқда, жаҳон ва мамлакатимиз самолётсозлигида пешқадамлардан ҳамда Ўзбекистон машинасозлик индустриясининг байроқдорларидан бири ҳисобланади.

Бизнинг кунларда самолётсозларнинг халқлар дўстлиги анъаналарини авайлаб-асраб сақлаган ҳолда янги авлодга тўла-тўкис етказаётганлиги бебаҳо аҳамият касб этмоқда, ўзаро ёрдам, гражданлик бурчини ҳис этиш, маънавий қадриятлар ҳар бир халқда ғоят қадрлидир. Бу жамоангизнинг катта ҳаётий қудратга эга эканлигидан, унинг янги шонли зафарларни қучишга қодирлигидан далолат беради.

Қадрли дўстлар, ишчилар ва самолётсозлар оила аъзолари, Сизга чин қалбдан эзгулик, тинчлик, эсон-омонлик, бахт ва сиҳат-саломатлик тилайман.

Камоли эҳтиром билан
Ўзбекистон Республикаси Президенти

И. КАРИМОВ.

ЧИН ҚАЛБДАН

13 ноябрь куни Сивец номидаги маданият ва техника саройида Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг 60 йиллик тўйига бағишланган тантанали кечани шундай деб таърифлаш тўғри бўларди.

Бу кун кўп минг кишилик меҳнат жамоаси шаънига чин қалбдан жуда кўп самимий қутлов сўзлари айтилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги давлат котиби Р. Ражабов Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримовнинг Тошкент самолётсозлик ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоасига табригини ўқиб эшиттирди.

Тантанали йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари А. Н. Возненко, Тошкент шаҳар Ҳокими А. И. Фозилбеков, бошқа расмий кишилар, бош конструкторлар, шаҳар йирик корхоналарининг раҳбарлари иштирок этишди.

СУРАТДА: юбилей тантаналари иштирокчилари. А. ЗУФАРОВ олган сурат. (ЎзА).

Ўша куни маданият ва техника саройи саҳнасидаги манзаралар самолётсозлар корхонасининг 60 йил ичида босиб ўтган йўли тўғрисида ўзига хос мароқли ҳикоя бўлди. Тантаналарга тўпланганлар уруш йилларида дастгоҳлар олдида туриб, фронтни жанговар самолётлар билан таъминлаган ишчи ва хизматчилар, муҳандис ва техниклар меҳнат жасоратларининг таъсирчан лавҳаларини кўз олдиларига келтирдилар. Бирлашмада бу шонли меҳнат анъаналари муносиб давом эттирилмоқда.

Гуллар, совғалар, қўшиқ ва рақслар тантанали кечага ўзгача завқ-шавқ бағишлади.

Кечада Чкалов номидаги авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчилари, хизматчилари, муҳандис-техник ходимларининг Ўзбекистон барча меҳнат жамоаларига, меҳнаткашларига мурожаати ўқиб эшиттирилди. Унда самолётсозлар барча меҳнат кишиларини умумий уйимизда фуқаролар тинчлиги ва миллатлараро тотувликка эришиш учун бирлашишга даъват қилганлар.

Эртасига, шанба куни эса байрам тантаналари авиасозлар саройи, «Старт» стадиони ҳамда шаҳар хиёбонларига кўчди. Бу ерларда меҳнаткашлар сайллари, бадиий ҳаваскорлик жамоаларининг чиқишлари, спорт мусобақалари бўлиб ўтди. Умумий овқатланиш корхоналарининг ходимлари ҳам байрам дастурхони тўкин бўлиши учун астойдил ҳаракат қилдилар.

Гулнора ХАЛИЛОВА.

Ишчилар завқланишди

«СРЕДАЗЭЛЕКТРОАППАРАТ» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси орасида санъатсеварлар кўп. Улар ўзларининг бўш вақтларида кўпинча турли томошаларга бориб мусиқа санъатидан баҳраманд бўладилар.

«Романс мафтунимиз» деб аталган концертга ҳам корхонадан талайгина ишчи-хизматчилар ташриф буюрди. Гап шундаки, бу маданий тадбирни амалга оширишда бирлашма фаоллик кўрсатиб маълум миқдорда маблағ ҳам ажратди. Тошкент давлат консерваториясида берилган мазкур концерт дастурига мумтоз композиторларнинг энг яхши романслари киритилди. Машҳур санъаткорларнинг асарлари зўр маҳорат билан ижро этилди.

Омон ОҚИЛОВ.

Бош соврин берилди

ИСТЕЪДОДЛИ композитор Д. Янов-Яновский ўзбек бастакорлари билан ёнма-ён туриб баракали ижод қилиб келмоқда. У яратган қатор йирик мусиқа асарлари халқаро танловларда ғолиб деб топилиб, минг-минглаб мухлислар завқига завқ қўшди.

Санъаткорнинг «Тотли туйғу» деб аталган янги мусиқаси тез оммалашди. Камер оркестри ижроси учун мослаб ёзилган мазкур асар яқинда нуфузли ижодий кўрикда юқори баҳоланди. Гап шундаки, ушбу жозибадор асар Америкадаги Бостон шаҳрида бўлиб ўтган танлов концерт дастурига киритилди. Камер оркестри ижросида нафис янграган бу ижод намунаси кўпчиликка манзур бўлди. Шунга кўра унга ушбу халқаро танловнинг бош совринни берилди.

Анвар АМИРОВ.

Ўзбек тарихига мурожаат

ЭНДИЛИКДА «Ёдгорлик» деб аталаётган жамият санъат асарларини кенг тарғиб қилиб келмоқда. Кино санъати мухлисларини хушнуд қилиш борасида ҳам ибратли тадбирлар амалга оширилмоқда.

Жамият ҳузурида «Мерос» киностудиясининг ташкил топиши нур устига аъло нур бўлди. Мазкур студия ўзининг дастлабки фильмларини яратишга киришди. Ижодий жамоа шу кунларда ўзбек диёрининг улкан тарихи тўғрисида ҳикоя қилувчи янги экран асари устида қизғин иш олиб бормоқда. Мазкур фильм 15 қисмдан иборат бўлиб турли тарихий даврларни ўз ичига олади.

Карима ЖАЛОЛОВА.

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

⊙ Ўзбекистон Халқ демократик партияси Марказий Кенгашининг Сиёсий ижроия қўмитаси ўз партия кенгашларига Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Шароф Рашидов таваллудининг 75 йиллик юбилейи муносабати билан Жиззахда ўтказилган тантанали йиғилишдаги нутқида баён этилган хулосаларни навбатдаги пленумларда муҳокама этиш ва тегишли тадбирларни белгилашни тавсия қилди.

⊙ Хоразм вилоятининг Дўстлик шаҳрида «Турк қанд заводлари фирмаси билан йилига 50 минг тонна маҳсулот ишлаб чиқарадиган қўшма қанд заводи қуриладиган бўлди.

⊙ Тошкент шаҳрида давлатга қарашли бўлмаган Ўзбекистонда биринчи ишбилармонлик ва ташқи иқтисодий алоқалар институти ташкил этилди. Таълим асосан пуллик бўладиган бу олий ўқув юрти 150 нафар талабасидан 10 фоизи текинга ўқитилади. Институтда ўқиш 1 декабрдан бошланади.

⊙ Исроил элчихонаси Тошкентга келган Исроил олимлари билан маҳаллий журналистларнинг учрашувини ўтказди. Унда ҳар иккала мамлакат ўртасидаги ҳамкорликни кенгайтириш масалалари муҳокама этилди.

⊙ Самарқандда ташкил этилган «Ликино — Тольятти — Самарқанд» ҳиссадорлик кўп тармоқли жамияти кўп йўловчиларга мўлжалланган уч эшикли биринчи автобусни ишлаб чиқарди. У Ликино автобус заводидан жўнатилган қисмлардан йиғилди. Келгусида бу ерда йилига 1 мингта автобус ишлаб чиқарилиши мўлжалланмоқда.

ҲАМДЎСТЛИКДА

⊙ 13 ноябрь куни Москвада бўлиб ўтган Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатлари ҳукумат бошлиқлари кенгашининг мажлиси кун тартибига қўйилган 18 масаланинг 12 таси бўйича бир битимга келинди. Энг асосий ҳужжат — Ҳамдўстлик Низомини Минскда 4 декабрда ўтказилиши мўлжалланаётган МДҲ давлат раҳбарларининг кенгашида кўриб чиқишга қарор қилинди.

⊙ Россияда ерга хусусий мулкчилик тўғрисида референдум ўтказиш учун талаб қилинган 1 миллионта имзо тўпланди. Энди бу тўғрида Россия Олий Кенгаши тегишли қарор қабул қилиши керак. Амалдаги қонунчиликка кўра шундан сўнг тўрт ой мобайнида референдум ўтказилиши лозим.

⊙ Бугун Хўжандда Тожикистон Олий Кенгашининг сессияси бўлиши керак. Унда мамлакатдаги вазият муҳокама этилиши мўлжалланяпти.

⊙ Бугундан эътиборан бутун Украина ҳудудида Украина миллий банкининг купони ягона қонуний пул воситаси бўлди. Бу ҳақда Украина Президенти Леонид Кравчук махсус фармон чиқарди.

⊙ Беларусь Олий Кенгаши давлат мулкини хусусийлаштиришни тўхтатиб туриш ҳақида қарор қабул қилди. Бу ана шу хусусийлаштириш жараёнида миллий бойлик ва давлат мулки талон-тарож қилинаётганлиги ҳақида кўпдан-кўп ҳоллар аниқланганлиги сабабли қилинди.

⊙ Олмаота шаҳар суди Қозоғистон Президенти Нурсултон Назарбоевни ошкора ҳақоратлаш тўғрисидаги жиноий ишни кўриб чиқишга киришди. Бу айб «Ҳақ» ислом сиёсий газетасида эълон қилинган мақола муаллифи К. Асановга қўйилган. Қозоғистон суд амалиётида бундай иш илк бор кўриб чиқилмоқда.

ХОРИЖДА

⊙ АҚШ Президенти Билл Клинтон ўзининг биринчи матбуот конференциясида Америка Қуролли кучлари учун сарф-харажатларни камайтириш ва асосий эътиборни мамлакат иқтисодиётини жонлантиришга қаратишини айтди.

⊙ Сомалида сўнгги бир ярим йил ичида 300 минг киши очликдан ўлган. Инсонпарварлик ёрдами кўрсатиш ташкилоти ходимларининг фикрича, яна 2 миллионга яқин кишининг очликдан ҳалок бўлиш хавфи бор.

⊙ Германияда сўнгги ўн йил ичида рўй берган энг фожиали темир йўл фалокатида дастлабки маълумотларга қараганда 11 киши ҳалок бўлган.

** Тошкент—Олмаота:*

ДЎСТОНА АЛОҚАЛАР МУСТАҲКАМЛАНМОҚДА

13 ноябрь куни Тошкент шаҳар Ҳокими А. И. Фозилбеков Ўзбекистон пойтахти билан танишиш учун келган Олмаота шаҳри мэри З. Қ. Нурқадиловни қабул қилди.

Суҳбат чоғида Тошкент билан Олмаота ўртасида дўстона алоқалар ва ўзаро манфаатли ҳамкорликни янада кенгайтириш ва мустаҳкамлаш масалалари муҳокама этилди. Шунингдек, А. И. Фозилбеков ва З. Қ. Нурқадилов Ўзбекистон ва Қозоғистон пойтахтлари сингари йирик шаҳарларга хос бўлган муаммоларни ҳал этиш тажрибаларини ҳам ўртоқлашишди.

Олмаота шаҳрининг мэри З. Қ. Нурқадилов ва унга ҳамроҳ бўлган кишилар Тошкент шаҳрининг диққатга сазовор жойлари билан танишдилар, қатор корхоналарда, жумладан «Совпластитал» қўшма корхонасида, шунингдек Навоий номидаги давлат академик Катта театрида бўлдилар.

Мухбиримиз Олмаота шаҳри мэри З. Қ. Нурқадиловдан бир неча саволларга жавоб беришни илтимос қилди.

— Замонбек Қалабоевич, биз собиқ СССРнинг собиқ республикалари ўртасидаги кўпгина иқтисодий алоқалар узилганлигининг гувоҳи бўлиб турган, буни ўзимиз ҳис этаётган бир пайтда Сиз алоқаларни ривожлантириш учун саъй-ҳаракатларингизни аямаяпсиз...

— Бусиз биз дуч келаётган кўпдан-кўп муаммоларни ҳал этишнинг иложи йўқ. Ҳамкасбларим, собиқ Иттифоқ барча республикалари пойтахтларининг раҳбарлари билан учрашар эканман, бу йирик шаҳарлар амалда бир-бирига жуда ўхшаш муаммолар гирдобида эканлигини, уларни якка-якка ҳолда ҳал қилиб бўлмаслигини қайта-қайта таъкидламоқдаман. Шу сабабли ҳам биз пойтахтлар уюшмасини ташкил этишга қарор қилдик. Ушбу уюшмага раҳбарлик қилишни менга ишониб топширишди. Бироқ алоқаларни янада мустаҳкамлаш ва кенгайтириш, ўзаро манфаатли ҳамкорликни кучайтиришга бўлган интилишимизни бизнинг Совет Иттифоқини яна тирилтириш ниятида эканлигимизни билдирмаслиги керак. Биз ўз мустақилликларини эълон қилган давлатларимиз биргина иқтисодиёт соҳасидагина эмас, шунингдек одамлар ўртасидаги азалий алоқаларни сақлаб қолишлари тарафдоримиз. Биз ҳаммамиз тез-тез учрашиб туришимиз, мулоқотда бўлишимиз, мустақил давлатлар пойтахтлари бўлган йирик шаҳарларнинг мураккаб хўжалиги бир меъёрда ишлаб туриши билан боғлиқ масалаларни ҳал этиш йўлларини биргаликда излашимиз керак. Биз бир-биримизга кўп нарсани гапириб беришимиз, кўп нарсани кўрсатишимиз, бир-биримиз билан кўп масалалар хусусида маслаҳатлашиб олишимиз керак.

— Олмаота билан Тошкентни кўп йиллик алоқалар боғлаб туради. Ўзаро ҳамкорлик келгусида қайси йўналишларда ривожланиб боради?

— Тошкент шаҳар Ҳокими Атҳамбек Фозилбеков билан суҳбатларимизнинг асосий мавзуси ҳам шу бўлди. Алоқаларимиз самарали бўлишига ишончим комил. Биз тошкентликлар ва олмаоталиклар манфаатларини кўзлаб кўпгина соҳаларда ҳамкорлик қила оламиз. Таъбир жоиз бўлса, Ўзбекистон ва Қозоғистон Президентлари И. А. Каримов билан Н. А. Назарбоевларни катта сиёсат билан шуғулланяптилар, дейиш мумкин. Биз эса ҳаммиз шаҳарларимиз турмуш шароитларини яхшилаш, Тошкент билан Олмаотани янада тараққий эттиришнинг амалий чоралари ҳақида ўйлашимиз керак.

— Тошкент ҳақидаги дастлабки таассуротларингиз тўғрисида нима дея оласиз?

— Шаҳрингизда барқарор амалий вазият ҳукм сураётганлигини дарҳол пайқадим. Бу ҳозирги кунларда айниқса муҳимдир. Шу ҳолдагина биз бутун куч-ғайратимизни можаролар оловини ўчиришга эмас, ишга, бугунги оғир кунларда кишиларни тўлқинлантираётган долзарб муаммоларни ҳал этишга тўла жалб эта оламиз.

— Шу кунларда Олмаотадаги аҳвол қандай?

— Биз ҳам биринчи навбатда кишиларнинг яхши ишлашлари ва яхши турмуш кечиришлари учун зарур шароитларни таъминлашга ҳаракат қиляпмиз. Кўриб турибсизки, бу масалада ҳам мақсадларимиз муштарак...

Суҳбатдош **Собир АЛИЕВ.**

СУРАТДА: учрашув пайтида.

Рустам Шарипов сурати.

** Обуна—93*

Ўзбекона руҳ аримасин

«ТОШКЕНТ оқшоми»нинг муштарийлари турли ёшда эканлиги ҳеч кимга сир эмас. Яқинда икки опахоннинг суҳбатига қулоқ солган эдим. Улардан бири ҳозирги ёшларнинг бойликка, кийим-кечакка ҳаддан ташқари ружу қўйгани тўғрисида гапирса, иккинчиси диёнатини, нафосатини йўқотаётган ота-оналар ҳақида гапирарди. Бора-бора гапнинг мавзуси «Оқшом»да берилаётган тарбия муаммолари ҳақидаги мақолалар хусусига кўчди.

— Мен газетанинг бир фазилатини жуда ёқтираман. У ҳам бўлса миллийлик. Истардимки, ана шу миллийлик газета саҳифаларидан аримасин. Мен ўзим Яккасарой районидаги «Миллий кийимлар» кичик корхонасининг бошлиғиман. «Ўрикзор» маҳалласи хотин-қизлар комитети раиси ҳамман. Биз тикиб чиқараётган маҳсулотнинг ҳар бирида ўзбекона руҳ мавжланади. Келгуси йилда газета саҳифаларида ана шундай мавзудаги мақолаларни, оқила ва тадбиркор аёллар ҳақида ёзилган очеркларни ўқишни истаймиз. Шунинг учун ҳам жамғармамиз ҳисобидан 10 кишини севимли газетамизга обуна қилдик, — дейди Гулпари Абдуҳакимова.

Гулзода АБДУЛЛА қизи.

** Обуна—93*

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ»ГА ОБУНА ДАВОМ ЭТМОҚДА

Яна бир бор эслатиб ўтамиз:

⊙ Бир йиллик обуна нархи — 510 сўм.

⊙ Олти ойга — 255 сўм.

⊙ Уч ойга — 127 сўм 50 тийин.

⊙ Бир ойга — 42 сўм 50 тийин.

«Тошкент оқшоми» Ўзбекистонда атиги уч-тўрт нашрлар қаторида ҳафтасига беш мартадан чиқадиган газета эканлигини унутманг!

ЯНГИЛИКЛАР — ВОҚЕАЛАР — ХАБАРЛАР

МУСАВВИРЛАР КЎРГАЗМАСИ

РЕСПУБЛИКА «Тадбиркор аёл» ассоциацияси йўли билан маданий тадбирлар ҳам ўтказилмоқда. Тошкентдаги «Илҳом» театр-студиясида яқинда очилган кўргазмага ҳам мазкур ташкилот бош-қош бўлди.

Кўргазмадан умидли ёш рассомлардан Т. Аҳмедов, М. Жалалян ва А. Николаевларнинг энг яхши асарлари ўрин олди. Истеъдодли рассом Т. Аҳмедов чизган «Шодлик», «Дон Кихот билан суҳбат» каби асарлар кўпчиликка манзур бўлмоқда.

Юқоридаги уч рассом навбатдаги кўргазмасини «Етмишинчи йиллар билан хайрлашув» деб номлашадиган бўлдилар.

Азиз ОБИДОВ.

МАХСУС НИШОН ОЛДИ

УЗБЕКИСТОН халқлари бадиий маданияти ўзининг кўп асрлик тарихига эга. Бу кўҳна санъат намуналари умумхалқ маданий мероси янглиғ атрофлича тадқиқ этиб келинмоқда.

Таниқли меъмор ва педагог В. Манакова ҳам бу борада баракали изланишлар олиб бориб, кўпгина манба ва маълумотларни ўрганишга муяссар бўлди. Ана шу самарали назарий-амалий илмий кузатишлар олиманинг «Ўзбекистон халқлари ҳаёти ва бадиий маданияти» деб номланган йирик асарига асос бўлиб хизмат қилди. Ушбу тадқиқотни босмага тайёрлашда Тошкент қурилиш ва меъморчилик институтининг бир гуруҳ иқтидорли талабаси устоз педагогга яқиндан ёрдам бердилар.

Ўзбекистон Республикаси «Ёдгорлик» жамияти ташаббуси билан чоп қилинган ушбу китоб яқинда Софияда очилган халқаро меъморчилик анжуманида юқори баҳо олди ҳамда махсус нишонга сазовор бўлди.

Аҳмад АҲРОРОВ.

БОҒЧАДА СУВ ҲАВЗАСИ

ШАҲРИМИЗДАГИ 358-болалар боғчасида соғлом ёшликни таъминлаш йўлида тадбиркорлик билан иш юритилмоқда.

Боғча ҳудудида ёпиқ усулда сув ҳавзасини бунёд этиш ишлари ниҳоясига етай деб қолди.

Яқин келгусида боғча негизида соғломлаштириш комплексини қуриш ҳам кўзда тутилди. Унда гимнастика синфларини очиш ҳам режалаштирилди.

Карима АЗИЗОВА.

ҚУЛАЙЛИК ЯРАТИЛДИ

ИЖАРАДАГИ «Тошкент тўқимачилик комбинати» ип-газлама ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли болалар жисмоний касалликлар касалхонаси жамоаси яқинда янги қулайликка эга бўлди. Бу ерда беморларни марказлаштирилган кислород билан таъминлаш хизмати йўлга қўйилди.

— Эндиликда ҳар бир хонага кислород узатиш имкониятига эга бўлдик, — дейди касалхона бош шифокори Х. Ваҳобов. — Зотилжам, кўксов, ўпка яллиғланиши, юрак ва бошқа касалликларга чалинган болалар ҳозирги кунда ҳеч қандай тўсиқсиз қутқарувчи кислород олиши мумкин.

Комил НЕЪМАТОВ.

** Янгиликлар, воқеалар, хабарлар * Янгиликлар, воқеалар, хабарлар * Янгиликлар, воқеалар, хабарлар*

** Ўзбекистон Республикаси Конституцияси лойиҳаси— умумхалқ муҳокамасида*

НАЗАРИЙ АСОСЛАШНИ ТАЛАБ ҚИЛАДИ

МУСТАҚИЛ ва ҳур Ўзбекистонимиз ўзининг Конституцияси лойиҳасини муҳокама этяпти. Шуни айтиш керакки, лойиҳа баъзи моддаларининг тузилиши жиддий назариявий асосланишни талаб этади. 12-моддани кўриб чиқайлик. «Ўзбекистон Республикасида ижтимоий ҳаёт сиёсий институтлар, мафкуралар ва фикрларнинг хилма-хиллиги асосида ривожланади. Ҳеч қайси мафкура, дин расмий давлат мафкураси, дини сифатида ўрнатилиши мумкин эмас».

Модданинг биринчи ва иккинчи қисми орасидаги зиддият кўзга ташланиб турибди. Иккинчи қисмини ўқиган киши гўё давлат умуман мафкурасиз бўлар экан, деган хулосага келади.

Бу хулоса тарихий тажрибага ҳам жамиятнинг ҳозирги замон тараққиёт истиқболларига ҳам тўғри келмайди.

Алоҳида шахс онг, тафаккур, мафкурага эгадир, жамият ҳам ижтимоий онг ва унинг энг муҳим таркибий қисми мафкурага доимо эга эди ва шундай бўлиб қолажак.

Модданинг иккинчи қисмининг таҳрири ҳозирги сиёсатшунослик ва жамиятшунослик фанига кенг тарқалиб бораётган «мафкурасизлантириш» тушунчасининг бир тарафлама таҳлилининг оқибатидир.

Масалага бундай ёндошиш шунга олиб келдики, баъзи нашрларда мафкура сўзи салбий маънони билдира бошлади, у умуминсоний қадриятларга қарши қўйила бошланди.

«Мафкурасизлантириш» 50-йилларда Ғарбий Европа ва АҚШда кенг кўламда тарқалган бўлиб, биринчидан кенг халқ оммасини иккинчи жаҳон урушидан кейин анъанавий идеаллардан совуганини билдирса, иккинчидан тоталитар мафкура — марксизм-ленинизмга қарши қаратилган сиёсат ва жараён эди. Учинчидан эса «мафкурасизлантириш» мафкуранинг ижтимоий муносабатларни бирлаштирувчи, тартибга солувчи функциясининг тобора торайиб бориб унинг ўрнига амалиёт фалсафасининг устиворлиги қарор топаётганини билдирар эди.

Юқорида зикр этилган фикрлардан хулоса чиқарсак, демократик, инсонпарвар, маданий жамият қураётган Ўзбекистон фуқаролари учун, ҳуқуқий давлат қураётган халқимиз учун «мафкурасизлантириш» умуман мафкурадан воз кечиш эмас, балки синфий характерга эга бўлган ва шунинг учун ҳам кишиларни бир-бирига қарши қўядиган (конфронтацион) мафкурадан одамларнинг умуминсоний қадриятларини ҳисобга оладиган ҳур фикрли, кўп фикрли муроса (консенсиус) мафкурасига ўтиш демакдир. Бунда жамиятнинг ҳамма соҳаларини жорий бошқариш мутахассислар қўлида бўлиб, мафкура органлари истиқбол масалалари билан шуғулланишлари керак.

Айтилган фикр ва хулосаларга асосланиб биз лойиҳада кўрсатилган 12-модданинг қуйидагича ёзилишини таклиф этамиз: **«Ўзбекистон Республикасида ижтимоий ҳаёт кўп фикрлик (плюралистик) мафкура ва дастур асосида ривожланади.**

Ҳеч қандай алоҳида мафкура давлат мафкураси сифатида ўрнатилиши мумкин эмас».

Лойиҳанинг назариявий асосланишини талаб қиладиган яна бир жойи 9-бобнинг 36-моддасида кўрсатилган: «Ҳар бир шахс қонунда кўрсатилган тартибда... эркин касб танлаш... ҳуқуқига эгадир», деган фикрдир.

Бизнинг фикримизча қурилаётган жамиятнинг энг асосий хусусияти инсон эркинлигини хилма-хил мулкчилик асосида иқтисодий томондан кафолатли таъминлашдир. Фақатгина иқтисодий эркинлик шахсни мулкдан ва ҳокимиятдан бегоналашувидан қутқаради.

Юқорида 36-моддада кўрсатилган «касб танлаш» ҳуқуқи масалага кенг ёндаша олмаган, у конкрет иш касби (дурадгор, ғишт терувчи, ўқитувчи, табиб ва ҳоказо) танлашни англатади.

Бўлғуси жамият фуқароларга фаолият эркинлигига кафолат беради. Шу боисдан бу принципга алоҳида модда бағишлаб, у 7-бобга киритилиб, қуйидаги таҳрирда бўлишини таклиф этамиз: **«Ўзбекистон фуқароси касб ва фаолият танлаш эркинлигига эгадир. Ҳар бир фуқаро ўз билими, тажрибаси, лаёқатига биноан хоҳлаган мулк шаклида фаолият кўрсатиши мумкин. Давлат унинг бу интилишига ёрдам қилиши керак».**

Насриддин ЗАЙНИЕВ,

фалсафа фанлари доктори, профессор.

ШИФОХОНАДА САБОҚ

ШИФОБАХШ даргоҳда компьютер синфлари... Ҳа, бу гапга ишонаверинг. Тошкентда янги очилган республика патология-анатомия марказида компьютер саводхонликни ошириш ҳам йўлга қўйилмоқда. Шу соҳа мутахассислари билимини ошириш мақсадида уюштирилган машғулотларда «ақл»ли машиналардан унумли фойдаланилмоқда.

Шифобахш марказда таълимий жараёнларни ташкил этишда кабелли ўқув телевидениеси ҳам қўл келмоқда. Бунинг учун зарур телевизион-кўрсатув қурилмалари ўрнатилди.

Бу хил сабоқларни олиб боришда Тошкент давлат тиббиёт институтлари яқиндан бош қўшишмоқда.

Акбар АЛИЕВ.

ДАВЛАТ ГЕРБИ ЙИҒМАСИ

КОЛЛЕКЦИЯЛАР у ёки бу нодир буюмларни ўзида жам этиб, уларнинг энг яхши, ноёб намуналарини кўз-кўз қилади, албатта. Тошкентда ана шундай қизиқарли юмуш билан яқиндан шуғулланиб келаётган коллекциячилар кўп. Кекса санъаткор М. Чикаев ҳам бу соҳа билан анчадан бери шуғулланиб келмоқда.

У ўзи тўплаган коллекцияларни жамлаб қатор экспозицияларни тузишга муваффақ бўлди. Ундан асосан турли даврларда чиқарилган кўкрак нишонларининг асл нусхалари жой олди. Коллекционер мазкур экспозицияни шаҳримиз мактабларида, ҳунар-техника билим юртларида, кутубхоналарда муваффақиятли намойиш қилди. Бугунги кунда кексалик гаштини сураётган санъаткор талайгина давлат гербини тўплашга ҳам эришди. Яқинда бу ноёб коллекция шаҳримиз маданият ўчоқларида кўрсатишга киришилади.

Саодат ОДИЛОВА.

** Ўзбекистон—Ҳиндистон: ҳамкорлик қирралари*

МАНФААТЛИ АЛОҚАЛАР ПОЙДЕВОРИ

МАШҲУР киноюлдузлар, сиёсий арбоблар ортидан Тошкентга ҳиндистонлик ишбилармонлар ҳам ташриф буюришди. Ҳиндистон Республикаси давлат савдо ишлари вазири Салмон Хуршид бошчилигидаги ҳукумат делегацияси Ўзбекистон Республикаси ташқи иқтисодий алоқалар вазирлигининг меҳмони бўлди. Расмий сафарнинг амалий қисми тугади. Икки мамлакатнинг савдо-саноат, банк тизими намояндалари ўртасида кенг кўламли, ўзаро манфаатли музокаралар бўлиб ўтди. Хуллас, сафар натижаларини сарҳисоб қилса бўлади.

Ўзбекистон раҳбарияти юритаётган иқтисодий сиёсат, Республика Олий Кенгаши томонидан қабул қилинган қонунлар, энг асосийси республикамизнинг бой иқтисодий имкониятлари хорижий мамлакатларда катта қизиқиш уйғотди. Уйғотдигина эмас, балки шошилинч равишда ҳаракат қилишга ундай бошлади.

Таъбир жоиз бўлса, хорижий ишбилармонлар ўртасида Ўзбекистон бозорига кириш учун рақобат кучайгандан кучаймоқда. Қизиғи шундаки, Ўзбекистоннинг ташқи иқтисодиёти бирор бир қатъий йўналиш бўйича эмас, балки бошида у қадар шошмаган ривожланган Ғарб мамлакатларига ҳам, «Осиё аждаҳолари»га ҳам, бошқа ҳудудларда жойлашган давлатларга ҳам эшик очмоқда.

Тақдир тақозоси билан Ҳиндистон ҳам Ўзбекистон билан иқтисодий ҳамкорликка қаратилган устивор сиёсатга урғу бермоқда. Зеро, мамлакатларимиз бир-бирига жуда яқин жойлашган. Иккинчидан, Ҳиндистон иқтисодиёти анъанавий тарзда собиқ Иттифоққа боғланган ҳолда шаклланган эди. Иттифоқ таназзули қайсидир маънода ҳинд иқтисодиётининг таназзулига ҳам сабаб бўлди. Ўзбекистон билан кенг кўламли савдо-иқтисодий алоқаларини янги аснода қарор топтириш ҳинд иқтисодиётида юзага келган бўшлиқни тўлдиришга хизмат қилиши шубҳасиз.

Тошкентдаги музокаралар натижасида иккала мамлакат ҳамкорлигининг қатъий тизими ишлаб чиқилди. Ҳиндистон Ўзбекистонда кенг тармоқли қўшма корхоналар очадиган ва ана шуларнинг оёққа туриб кетиши учун йирик миқдорда қарз берадиган бўлди. Кредитнинг жорий этилиш режаси ва шартлари томонлар ўртасида ишлаб чиқилди. Маълум бўлишича Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатларида тайёрланган маҳсулотлар жаҳон бозорида бирмунча имтиёзга эга экан. Шу маънода ҳиндистонликлар Ўзбекистондаги қўшма корхоналар маҳсулотини жаҳон бозорида сотишдан манфаатдорлар. Бу масалада Ўзбекистоннинг ҳам ўз манфаати бор. У ҳам бўлса қўшма корхонанинг ташқарига чиқараётган маҳсулоти эвазига олинадиган қатъий солиқдир.

Икки мамлакат ҳукуматлари ўртасида имзоланган шартномаларга келсак, уларнинг бари ҳамкорликнинг кафолати бўлиб хизмат қилади. Маълумки, хорижий фирмалар билан бўладиган алоқаларни Ўзбекистонда бевосита давлат структуралари бошқаришади. Шунинг ўзи хорижлик сармоялари сақланишининг кафолатидир. Бундан ташқари Ўзбекистон ва Ҳиндистон ўртасида сармояларни ўзаро ҳимоя қилиш, давлатлараро иқтисодий маълумотлар билан бир-бирларини таъминлаш хусусида ҳам бир тўхтамга келинди.

Бу шартнома мажбуриятларини иккала мамлакатда ҳам очиладиган савдо ваколатхоналари ўз зиммасига олади. Шунингдек, лойиҳаларни маблағ билан таъминлаш мақсадида икки мамлакат миллий банклари негизида қўшма банклар тузиладиган бўлди.

Хуллас, икки қардош мамлакат изчил, кенг кўламли ва асосий мунтазам ҳамкорлик қилиш истагини билдиришди. Бошқача бўлиши ҳам мумкин эмасди. Зеро, сиёсий-ижтимоий соҳалардаги муштарак манфаатлар иқтисодий алоқаларнинг қарор топиши ва ривожланиши учун аллақачон пойдевор қурди.

Толиб НУРМУҲАМЕДОВ.

** Бозор иқтисодиёти ва ҳаёт*

ЭҲТИЁЖ—БОШ МЕЗОН

УЗОҚ эмас, яқин уч-тўрт йил аввал харидорлар дўконлардан фақат чет эл маҳсулотларини излашарди, айниқса пальтоларнинг бозори чаққон эди. Энди эса улар «Қизил тонг»никини қидиришяпти.

Яқинда биз харидорлар талаб ва эҳтиёжини ўрганиш учун шаҳримиздаги бир нечта йирик дўконларда бўлдик.

— «Қизил тонг»нинг пальтоларидан борми?

— Йўқ.

Яна бошқа дўконга кирамиз.

— Битта пальто керак эди, «Қизил тонг»никидан бўлса.

— Яқинда келганди талаш бўлиб кетди. Кириб туринг, келиб қолар.

Бошқа дўконларда ҳам мана шундай савол-жавоб бўлди. Ё тавба, бу нимаси ўзи? Наҳотки шундай катта бирлашма ҳам бозор иқтисодиёти зарбасига дуч келган бўлса? Шу каби саволларга жавоб топиш ва корхона ишлаб чиқариши билан яқиндан танишиш мақсадида «Қизил тонг»га йўл олдик.

Бирлашма бош директори Хайрулла Акбаров сўзимизни бўлди.

— Корхона ишлаяпти. Яна қандай денг, халқимиз эҳтиёжини ҳисобга олиб, тўла қувват билан маҳсулот чиқармоқда. Лекин пальтоларимиз харидоргир бўлгани учунми ёки балки бошқа сабаб борми, негадир дўконларда турмаяпти.

Энди бир ҳисоблаб кўринг. Бирлашмада бир кунда ўртача 4 мингта пальто тайёрланади. Бу бир ойда 120 минг пальто ишлаб чиқарилади, деган гап.

Бирлашма жамоаси ўз зиммасидаги топшириқларни тўла уддаламоқда. Бу ерда шу йилнинг 10 ойи давомида 2 миллиард сўмликдан зиёд маҳсулот ишлаб чиқарилди. Шу муддат давомида режага қўшимча 114 миллион 632 минг сўмлик маҳсулот тайёрланди. Йил охиригача яна қарийб 600—700 миллион сўм даромад қилиш мўлжалланмоқда.

Ҳозиргача таъминотда узилиш бўлмаяпти. Шартномачилар — Россия, Беларусь, Украина, Болтиқбўйи давлатлари, Қозоғистон, Қирғизистон ҳам белгиланган миқдордаги матоларни ой сайин етказиб беряпти. Лекин бу жойлардан келаётган маҳсулотларнинг баҳоси осмонда. Қиёс учун бир мисол: олдин бир килограмм ипак ипнинг баҳоси 160 сўм бўлса, ҳозир у 2600 сўмга чиқиб кетди. Бир ғалтак оддий ипнинг нархи шу яқин орада 50—60 баравар ошиб кетди. Бозор шунақа. Агар уддабурон ва тадбиркор бўлмасанг қоқилишинг аниқ. Бунинг устига корхона ҳам шунга яраша даромад қилишини таъминлаш керак. «Қизил тонг»чилар шунга ҳаракат қилишяпти. Маҳсулот турлари ўзгартириляпти, янги мавсумий буюмлар ишлаб чиқарилмоқда. Хуллас, конструкторлар тинимсиз изланишда.

— Битта мўйна ёқали пальтонинг нархи 6,5—7 минг сўм, ёқасиз пальто эса 3,5—4 минг сўм атрофида сотувга чиқарилади, — дейди Хайрулла Акбаров. — Хўш, қимматми, арзонми? Албатта, қиммат. Лекин шундай нарх қўймасак харажатлар ўзини қоплай олмайди. Маҳсулотни арзонроқ қилиш йўли борми? Қидира-қидира бунинг ҳам эпини топдик. Наманагандан мавсумий плаш тайёрлаш учун арзон-гаров мато сотиб ола бошладик. Шу йўл билан тайёрланган кийимнинг нархи ўртача 1000 сўмга борди. Шунингдек, Марғилондан шойи олиб келиб аёллар учун енгил костюм-юбка тика бошладик.

Корхонамизда 3 минг ишчи ва хизматчи бор. Уларни иш билан таъминлаш ва маошини ошириш доимий диққат-марказимизда. Сентябрь ойида агар ҳар бир тикувчининг ойлиги ўртача 5 минг 98 сўмни ташкил этган бўлса октябрдан бошлаб маошни яна 1,6 фоизга оширдик. Шунингдек, корхонамизда ишлаб, кексалик таътилига чиққан 750 нафақахўрга ҳам таъминотдан ёрдам бериб турамиз.

Корхонада ўзига хос муаммолар ҳам йўқ эмас. Бу биринчи навбатда транспорт масаласида кўринади. Бу ерда ишловчи ишчи ва хизматчиларни эрталаб ишга, кечқурун уйга олиб бориб қўювчи транспортнинг йўқлиги тикувчилар эътирозига сабаб бўлмоқда.

Иккинчидан, корхона маҳсулотлари республика бўйлаб тарқалади. Лекин шартномачилар олинган маҳсулот учун пулни белгиланган муддатда тўламайдилар. Баъзан эса корхона номига юборилган пуллар банкда туриб қолади. Натижада корхона ўз жамғармасига вақтида эга бўлолмайди.

Биз шу куни корхона цехларида бораётган ишлаб чиқариш жараёнлари билан яқиндан танишдик.

Бичув цехи корхонанинг юраги ҳисобланади. Чунки бу ерда ишлаётган 150 дан ортиқ қиз ва аёллар тикув участкалари учун барча андозаларни тайёрлаб беришади. Тўғрироғи бу ерда битта пальто учун кетадиган маҳсулотдан тортиб, уни тикиш учун лозим бўлган барча қисмларигача тайёрланади. Албатта бу касб ишчидан катта маҳорат ва масъулиятни талаб этади. Шунинг учун цехда ўз касбининг усталари ишлашади. Уларга Раиса Мешчерякова бошчилик қилади. Цехда ўрнатилган машиналар оддий эмас. Улар кучли қувватга эга бўлган техникалардир. Испания ва Германиядан келтирилган бу ускуналар ўта «ақлли»лиги билан олдингиларидан фарқ қилади. Улар белгиланган бичимга қараб кийим бўлакларини тайёрлайди. Цехнинг Гўзал Каримова, Назира Одилова, Саида Ҳасанова каби бичувчилари мураккаб техникаларни маҳорат билан бошқаришади.

Тадқиқот-тажриба цехини бизга ҳамроҳлик қилган Нафиса Ғуломова «Корхона ичидаги корхона» деб таништирди. Цехнинг 60 дан ортиқ конструкторлари муттасил изланишда. Аввалам бор бирлашма маҳсулотларининг харидоргирлигида мана шу кашфиётчиларнинг муносиб улуши бор.

— Сизларни сўнгги янгилик билан таништирмоқчиман, — дейди цех бошлиғи Валентина Тебиногинова. — У ҳам бўлса «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси учувчилари ва борт бекалари учун тайёрланган эркак ва аёлларнинг плашларидир. Ҳозирча 25 та ана шу маҳсулотларни аэропорт маъмуриятига тақдим этдик, Тошкент—Лондон—Тошкент рейсини биринчи бўлиб бажарган учувчилар ва борт бекалари биз тайёрлаган плашларда сафарга чиққанликларини эшитиб бениҳоя қувондик. Агар маҳсулотимиз уларга маъқул келган бўлса уни оммавий равишда ишлаб чиқаришга киритамиз. Кўп ўтмай «Ўзбекистон ҳаво йўллари» хизматчиларининг ҳам бирлашмамиз ёрлиғи туширилган устки кийимда кўриш онлари яқин.

Яна бир янгилик: ҳозир аёллар учун қоракўл ёқали костюм-юбка тикишга киришмоқчимиз. Унинг дастлабки нусхаси тайёр. Хуллас, келгуси йилдан 160 нусхадаги янги кийимлар тайёрланади. Бу корхонанинг 70 фоиз маҳсулоти янгиланади, деган сўздир. Ҳозир барча жараёнларни ишлаб чиқаришга тахт қилиб қўйяпмиз.

Корхонада мавжуд цехларнинг бештаси асосан тикувчиликка мўлжаллангани учун улардан фақат иккитасининг иши билан танишдик.

Учинчи цехда бизга цех бошлиғи ёрдамчиси Комила Йўлдошева қуйидагиларни гапириб берди:

— Жамоамизда ҳаммаси бўлиб 200 киши меҳнат қилади. Уларнинг кучи билан бир кунда 350 та пальто тикамиз. Маҳсулотларимиз икки турдан иборат бўлиб, 342 ва 364 моделдаги аёлларнинг мавсумий пальтоларидир. Тикувчиларимиздан Сайёра Қовинбоева, Гулнора Омонова, Амина Темирова, Лутфи Алимбековаларнинг меҳнати мақтовга лойиқдир.

Цех 150 та тикув машинаси билан «қуролланган». Булар Япония, Франция, Германия давлатларидан келтирилган ускуналардир. Уларнинг кучи билан тўғри чок, йўрмалаш, тугма қадаш ва бошқа-бошқа жараёнлар бажарилади.

«Карусель» дазмоллаш машинасини бошқараётган Дилором Умарованинг ишини кузатамиз. У тайёр пальтонинг бир ёнини махсус ускуна устига текислаб қўйса бас. Қолган ишларни машинанинг ўзи бажараверади. Қарабсизки, ҳозиргина ғижимланиб ётган пальто бир дақиқада текис ва силлиқ тортиб чиқади. Машина ҳатто пальтодаги чанг-чунгларни қоқишни ҳам унутмайди. Дазмоллаш чоғида машина орасига ўрнатилган махсус қурилма керакли миқдорда сувни илитиб, унга пуркаб туради.

— Тўртинчи цехга бошчилик қиламан, — дейди бизга ҳамроҳлик қилаётган Нафиса Ғуломова.—Маълумки, яхши меҳнат қилиш учун қулай шароит яратилган бўлиши керак. Шуни ўйлаб, сўнгги вақтларда ҳар бир цехда тикувчилар учун ҳам дам олиш хоналари ташкил этилди. Лекин бизни қийнаётган бир муаммо бор. У ҳам бўлса, уй-жой масаласидир. Уй-жой олиш навбатида турган хотин-қизлар кўп. Агар шу муаммо ҳал этилса нур устига нур бўларди.

Корхона маъмурияти мутасадди идоралар билан келишиб туриб, юқорида биз тилга олган муаммоларни ҳал этишади, албатта. Энг муҳими бирлашма аҳоли эҳтиёжини қондириш йўлида тўла қувват билан ишлаяпти, хотин-қизларимизни ўзининг бири-биридан бежирим ва чиройли маҳсулотлари билан йил сайин хурсанд этиб келмоқда. Агар шундай суръат билан ишлаб турилса, кўп ўтмай бирлашма буюмлари шаҳримиз дўконлари пештахталаридан муқим ўрин олишига ишончимиз комил.

Маҳмуд КОМИЛЖОНОВ.

СУРАТЛАРДА: дазмол босувчи Дилором Умарова; бичув цехи ишчилари Люда Коломенская ва Ирина Носова; тадқиқот-тажриба цехининг моделчиси «Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпаниясининг борт бекалари учун янги тикиб чиқарилган плашни намойиш этмоқда.

Холмат Мирзакаримов суратлари.

** Аҳоли турар жойларида*

ЯХШИ НИЯТЛАР ЙЎЛИДА

ЯНГИ уйга кўчиб келганимизга қарийб саккиз йил бўлди. Ҳовли олма, қўшни ол, деганлар. Аста-секин қўни-қўшнилар билан таниша бордик. Бир-биримиз билан иноқлигимиз, меҳрлилигимиз бошқа қўшниларга ҳам ижобий таъсир этди.

Ўзбек бор жойда тўй бор, маросим бор. Лекин бошқа даҳалардаги каби махсус тўйхона қурилмаганди. Чунки ўша пайтда тўйхона ва болалар майдончаси ўрнига лойиҳадан ташқари 48 хонадонли яна бир кўп қаватли уй қад кўтарган эди. Афсус, ўша пайтда олти қаватли уйларнинг бир-бирига яқин бўлиб қолиши аҳолининг дам олиши, болалар ўйингоҳи учун жой йўқлиги, маросимлар ўтказишга ўрин қолмаслиги хаёлга келтирилмаган. Яна ҳам одамларга раҳмат. Иложини топишди.

Маслаҳатлашиб Ҳасан акани маҳалла раиси этиб сайлашди. Кўпчилик учун жонини аямайдиган бу одам уйлар оралиғидаги жойларга мевали дарахтлар ўтқазишда, темир қозиқлар ўрнатиб, асфальт йўл устини зарур пайтда ёпадиган қилишда бош-қош бўлдилар. Тўю маросимлар учун 120 нафар одамга етадиган тахта-стол ва ўриндиқлар, 50 дан ортиқ лаган, ликобча, чойнак ва қошиққача олиб улгурилди. Аммо яхши одамнинг умри қисқа бўлади, деганларича бор экан...

Кези келганда бир нарсани алоҳида таъкидлаш лозимки, бевақт вафот этган Ҳасан ака уч-тўрт йил ичида ўзидаги бор яхши фазилатлар, одатларни бошқаларга «юқтириб» улгурган эдилар.

Сира ёдимдан чиқмайди. Бир куни қайтаётсам, йўлда учрашиб қолдик.

— Қаердан келаётганимни биласизми, — сўрадилар мендан, — ижроқўмдан. Маҳалламизни рўйхатдан ўтказишлари учун югуриб юрибмиз. Қоғозларни ташлаб келдим. Насиб этса бошқа маҳаллалар қатори кўп яхши ишларни амалга оширамиз.

Ҳасан ака оламдан ўтиб кетдилар. Лекин у кишининг ниятларини амалга ошириш учун бошқа фидойилар топилди. Ҳожиакбар Тошхўжаев, Бурҳон Алиев, Файзулла Фозилов, Зиннатилла Убайдуллаев, Абдужаббор Раҳимов, Камол Тошпўлатов ва бошқалар бошланган ишларни охирига етказишга киришишди. Икки уй оралиғидаги йўлдан имкон қадар тўй-ҳашамга фойдаланиш иложини топишди. Темир ўчоқ, қозон ва бошқа зарур нарсалар олинди. Айниқса, одамлар ўртасидаги меҳр-оқибатни бир пиёла чой ва бир оғиз ширин сўз билан мустаҳкамлаш мумкинлигини тушунишгани учун мавриди келганда ана шундай йиғинларни тез-тез ўтказадиган бўлишди. Бу борада Тошкент темир йўл транспорти муҳандислари институтининг қурилиш материаллари кафедраси ўқитувчиси Зиннатилла Убайдуллаевнинг хонадони ёнидаги сўлим боғ-хиёбон қўл келди. Ўзлигимизни таниб, қадриятларимиз тикланаётган пайтда бу ерда тез-тез турли тадбирлар ўтказилмоқда.

Ҳовли тор бўлса ҳам феъли кенг одамлар кўп бўлгани учун бошқа маҳаллалардан қолишмасликка уринилмоқда. Аҳил қўшнилар яқинда Аҳмад Яссавий мақбарасини зиёрат қилиб қайтишди. Бу каби хайрли тадбирлар бундан ҳам кўп бўлиши мумкин эди. Лекин ўн минг аҳолиси бўлган маҳаллани рўйхатдан ўтказишга етарли эътибор берилмаяпти.

Республикамиздаги иқтисодий танглик, нафақадаги қарияларга алоҳида ғамхўрликни талаб этмоқда. Президентимиз, районларнинг ҳокимлари бу борада алоҳида фаоллик кўрсатишяпти. Уруш қатнашчилари, меҳнат фахрийлари, ногиронларга турли хил моддий ёрдам берилмоқда. Аммо Қори Ниёзий (номи тасдиқланмаган бўлса ҳам аҳоли шундай деб атайди) маҳалласидаги бир қанча қариялар бу имтиёзлардан баъзан четда қолишмоқда. Агар маҳалла рўйхатдан ўтказилса, унга бошқа шахсий уйлардан ташкил топган маҳаллалар қатори эътибор берилса, бундай камчиликларга йўл қўйилмас эди.

Маҳалла ишларини янада яхши йўлга қўйиш учун идора керак. Токи ўша ерда фаоллар тўпланиб, турли масалаларни ҳал қилишади. Бунинг учун бўш хона топилиб, маҳалла комитети аъзолари ихтиёрига берилса, айни муддао бўлур эди.

Масъул раҳбарлар қўлларидан келган ёрдамни аямаса, одамлар ўйлаб юрган эзгу ниятлари яна ҳам тезроқ амалга ошади.

Муқаддас СОЛИҲ қизи,
Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган маданият ходими.

Адабиёт ва санъат

ЖОМИЙГА БАҒИШЛАНДИ

МАШҲУР форс-тожик шоири, мавлоно Абдураҳмон Жомийнинг ижодий мероси неча асрлардан бери жаҳон аҳлини ҳаяжонга солиб келмоқда. Куни кеча бу табаррук зотнинг вафот этганига беш аср тўлди. Шу муносабат билан Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг шарқшунослик, адабиёт, қўлёзмалар институтлари олимларининг қўшма илмий анжумани бўлиб ўтди.

Анжуманда Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг мухбир аъзоси, филология фанлари доктори, профессор Азиз Қаюмов «Жомий» тахаллусли бир ғазал тарихидан», филология фанлари доктори, профессор Абдуқодир Ҳайитметов «Жомий дидактик қарашларининг аҳамияти», филология фанлари номзоди Ёқубжон Исҳоқов «Жомий ва «Маломатия таълимоти», тарих фанлари доктори Асомиддин Ўринбоев «Хўжа Аҳрор ва Жомий муносабатларига доир» мавзуларида маъруза қилдилар. Бундан ташқари Ориф Усмонов, Наим Норқулов, Суйима Ғаниева, Қувомиддин Муниров, Муҳаммаджон Имомназаров каби олимларнинг ҳам маърузалари катта қизиқиш билан тингланди.

Турсун АБДУЛЛАЕВ.

* *Мухтор Ашрафийнинг 80 йиллигига*

МАКТАБ ЯРАТГАН

ЎЗБЕКИСТОН мусиқа санъатининг фидойиларидан бири Мухтор Ашрафий республикамиздагина эмас, балки Шарқ мамлакатларида ҳам таниқли композитор ва дирижёр эди.

Мухтор Ашрафий Бухоро шаҳрида, 1912 йилда мусиқачи Ашрафжон ака оиласида дунёга келди. У болалик вақтларидаёқ отаси билан гап, тўкмаларга борар ва қўшиқ, созандаларни мароқ билан тинглар эди.

Ашрафжон аканинг уйида тез-тез машҳур санъаткорлар Ота Жалил Ғиёсов, Абдураҳмон танбурчи, Леви Бобохонов, Домла Ҳалим Ибодов ва бошқалар тўпланишиб, ўзаро суҳбатлашар, қўшиқ айтиб, куйлар ижро этишарди. Булар, албатта, серҳавас, мусиқага ишқибоз болага таъсир этган эди. Мусиқага қизиққан, қобилиятли ёш Мухторжон халқ созларидан дутор чертишни қунт билан ўрганди. Уч-тўрт йил давомида мақомларнинг чолғу қисмлари билан танишди. У ёшлигидан ўзбек ва тожик классик шоирлари Жомий, Фузулий, Навоий ва бошқаларнинг ижодидан баҳраманд бўлди.

Мухтор Ашрафий мусиқа ижрочилигини янада такомиллаштириш мақсадида Самарқандда очилган мусиқа ва хореография билим юртига ўқишга кирди. Уч йил давомида Бухоро мусиқасини ўрганди, «Шашмақом»нинг оҳанглари ва хилма-хил куйлари билан чуқур танишди. Шу йиллари ижрочилик маҳоратини такомиллаштириш билан бирга, куй яратиш санъатини ҳам устозларидан ўрганади.

1929 йили Толибжон Содиқов, Шариф Рамазонов билан ҳамкорликда «Содраш» асарини ва 1932 йили симфоник оркестр учун «Қурилиш марши»ни яратди. Шу йиллари қатор қўшиқлар ва кўп овозли хор жамоалари учун асарлар басталади. 1933 йили эса Комил Яшин либреттоси асосида «Ичкарида» номи билан мусиқий драма ҳам ёзди. Булар Мухтор ака ижодининг илк намуналари эди.

Ашрафий рус ва Европанинг кўп қиррали бой мусиқа санъати сирларини Н. Мироновдан ўрганди, В. Успенский синфида таълим олди. У ўзининг бастакорлик санъатини такомиллаштириш учун мусиқа назариясига оид фанларни чуқурроқ ўзлаштириш мақсадида Москвага ўқишга отланди. Уч йил давомида консерватория қошидаги опера студиясида профессор Сергей Никифорович Василенко синфида таҳсил олади.

Кейинроқ эса Қора Қораев, Ўзойр Ҳожибеков, Борис Зейдман ва бошқа таниқли мусиқа арбоблари санъатидан баҳраманд бўлди.

Мухтор Ашрафий ўзбек мусиқа санъатини ривожлантириш йўлида 40 йилдан ортиқ фидокорона меҳнат қилди. Шу давр ичида у тўртта опера ва бир нечта балет асари, Сергей Василенко билан ҳамкорликда 1939 йили биринчи ўзбек операси «Бўрон», кейинчалик «Улуғ канал», мустақил равишда «Дилором» ва «Шоир қалби» опералари, «Муҳаббат ва қилич», «Темур Малик», «Севги тумори» балетлари, учта мусиқали драма, симфониялар, фильмларга мусиқа, кўплаб романслар, қўшиқлар ижод қилди. «Севги тумори» балети ўзбек мусиқа санъатининг юқори поғонага кўтарилганлигини кўрсатувчи асарлардан бири сифатида тан олинди. Мазкур балет ўз вақтида Москва, Душанбе, Новосибирск, Санкт-Петербург мусиқий театрларида саҳналаштирилиб, талабчан томошабинларнинг олқишларига сазовор бўлган. Мазкур балет халқаро Жавоҳарлаъл Неру номидаги мукофотга сазовор бўлди. Устоз композитор ҳинд халқи ҳаёти мавзусида бир қатор ажойиб асарлар ҳам яратган. Шулардан бири 1962 йили ёзилган «Мирза Иззат Ҳиндистонда» номли мусиқали драмасидир.

Композиторнинг «Қаҳрамонлик» симфониясининг яратилганига шу йил ярим аср тўлди. Асар Улуғ Ватан уруши йиллари 1942 йили Тошкентда ёзиб тугалланган ҳамда илк бор ижро қилинган эди. Мухтор Ашрафий мана шу симфонияси ва «Бахт ҳақида қўшиқ» кантатаси учун собиқ давлат мукофотига икки бор сазовор бўлган.

Садриддин Айний хотирасига бағишланган «Темур Малик» рапсодияси Мухтор аканинг яхши кўрган симфоник асарларидан бири эди. Асар биринчи марта Айний туғилган куннинг 85 йиллиги арафасида Душанбе шаҳрида ижро этилган. Кейинроқ эса шу ном билан балет асари яратилди. Ўрта Осиёда биринчи фильм-балет шу асар асосида вужудга келган.

Мухтор Ашрафийнинг «Матонат» балети Қоҳирада Абдул Моний Камол томонидан саҳналаштирилган. Устод бу балети учун Миср Республикасининг Жамол Абдул Носир номидаги халқаро мукофотига сазовор бўлган. Мазкур балет Миср маданияти ва санъатининг Москвада ўтган фестивалида ҳам намойиш қилиниб, катта олқишларга сазовор бўлгани санъат ихлосмандларининг хотирасида қолган. Мухтор ака ижодининг яна бир қиррасини юксак дирижёрлик санъати ишғол этади. Ашрафий опера, балет ва симфоник асарларга дирижёрлик қилиш борасида энг етакчи дирижёрлардан бири эди.

Мухтор Ашрафий Алишер Навоий номли академик давлат Катта театрининг асосчиларидан бири, Самарқанд опера ва балет театрининг асосчиси ва ташкилотчиси эди. Тошкент Давлат консерваториясига узоқ йиллар давомида ректорлик қилди. Унинг раҳбарлигида дирижёрлик санъатини эгаллаган ўнлаб дирижёрлар бор. Улар орасида халқ артисти Дилбар Абдураҳмонова, Ўзбекистон халқ артистлари Ҳамид Шамсуддинов, Ғанижон Тўлаганов, республикада хизмат кўрсатган артист Қувонч Усмонов, Форуқ Содиқов халқимиз тилига тушганлар.

Ашрафий ижоди барқ уриб гуллаётган пайтда 1975 йили 15 декабрда ҳаёт билан видолашди. Устоднинг вафотидан 15 кун олдин «Менинг ҳаётимда мусиқа» номли мақолалар тўплами босмадан чиқди. Бу унинг оққуш қўшиғи бўлди.

1982 йили Мухтор Ашрафийнинг 70 йиллик юбилейи кунлари Тошкентдаги устод яшаб ижод қилган уйда музей ташкил қилинди. Ўтган йиллар ичида музей ижодий ходимлари баракали меҳнат қилишди. Устод ҳаёти ва ижодига доир кўплаб ажойиб ҳужжатлар, суратлар ва барча асарларни йиғишга муваффақ бўлинди. Музей экспозициялари аста-секин янги топилмалар билан бойитилиб, бугунги кунда жуда қизиқарли ва серқиррали бўлишга эришилди. Шунингдек, музейда Мухтор ака ҳақидаги бир нечта фильмлар ҳам сақланиб, кирувчиларга намойиш этилмоқда.

Мухтор Ашрафий юксак истеъдод эгаси, буюк санъаткор эди. Шу сабабдан ҳам бу йил 80 йиллиги нишонланаётган устоднинг жўшқин ҳаёт йўли барча ижодкорлар, айниқса, ёш санъаткорлар учун ғоят ибратли мактаб бўлиб келмоқда.

Рустам ХУЖАЕВ,
доцент.

* *Ихчам тақриз*

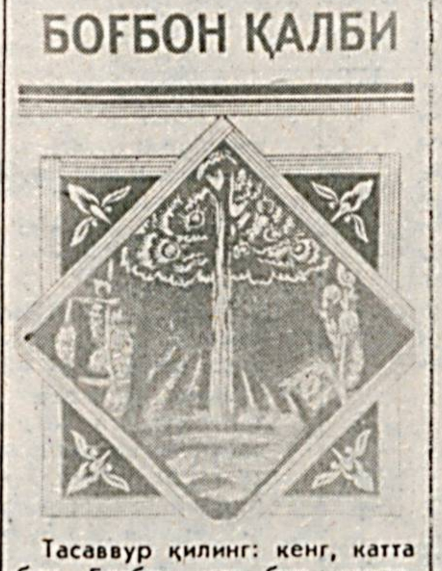

Тасаввур қилинг: кенг, катта боғ. Боғбон ҳар бир ниҳолга, ҳар бош узумга меҳр қўйиб қараб юрибди. У шунчалар мамнунки ўз ишидан, юраги шавққа тўлгани, унда илҳом мавжи борлиги кўзларидан аён. Боғбоннинг токқайчи ушлаган қўллари энди қаламга илҳақ. Чунки юракдаги меҳнат берган завқ қоғозга тушиши керакда!

Соҳибкор боғбон, жажжи ҳикоялари билан матбуотда фаол ва кўпдан иштирок этиб келаётган Ғани Абдуллаев юраги мавжга тўла табиат ошиқларидан, табиат куйчиларидан бири. Унинг «Содда гулларим» номли шингил ҳикоялари тўплами ўқувчиларда яхши таассурот уйғотганди. Боғбон адибнинг иккинчи китоби «Боғбон қалби» деб аталади.

Китобчани маълум маънода ҳаётий ҳикоялар деб атасак тўғри бўлади. Чунки ундан ўрин олган ширин новеллалардан унинг тўқима эмаслиги, балки асосида ҳаётий кузатишлар ётганлигини сезиб олиш қийин эмас. Хусусан «Пайванд», «Буғдойзорда», «Боғбон қалби», «Ҳом ҳандалак», «Бобомнинг боғи» шингил ҳикоялари сўзимизнинг тўғрилигини тасдиқлайди.

Китобни боғбон қалбининг наволари деб аташ мумкин. Негаки ҳар бир ҳикоячадан табиатга муҳаббат, уни ардоқлаш, асраш у келажак наслимизга ҳам керак деган ғоя қизил ип бўлиб ўтган.

Кўп йиллардан бери она заминга садоқат билан кўнгил қўйиб, ноз-неъмат яратаётган Ғани Абдуллаевнинг ушбу китоби табиат ошиқларига муносиб туҳфа бўлишига шубҳа йўқ. Боғбон қалби наволари ўқувчиларда шукуҳ уйғотса, муаллиф ўз меҳнатига рози бўлади, албатта. «Боғбон қалби» китобидаги ҳикоялар, қатралар эса айни ана шу шукуҳнинг меваси.

Қайнар БУЛОҚ.

* *Назм чечаклари*

МАШРАБ

Бувим сўйлаб берганди ҳасратда ёниб жони,
Унга ушбу ривоят катта бувимдан мерос.
Она қорнида Машраб — ул ошиқи раббоний
Оламга чиқмай ҳали солган экан гулдурос:
«Рози қилинг, онажон, ўшал узумфурушни, —
Нидо келди ногаҳон, йўқса ўламан деган,
Хайрли кўрмаётир худо бул ҳаром ишни,
Йўқса мен ичингизда ғойиб бўламан», деган...
Жон ҳолатда ўшал дам югурди ортга она,
Боғбон чолга не алфоз арзиҳол этди дарҳол:
«Икки дона узумни еб эмишдим пинҳона,
Саватдан тушган экан, бўлмасин дедим увол»...
Мингдан-минг розиман деб зўр бериб юпатди чол,
Ажаб бир аҳволотда ул тарк этди бозорни.
Бу не сир, водариғо, мурғакка етса завол,
Наҳот кўтаролмаса у бир қилча озорни.
О, сен болалар юрти, онамнинг мунислигин
Мушфиқ жоннинг тубига жо этган азиз маскан.
Мен неча кашф айладим: ҳаёт бу — сирли тугун,
Ҳақ амридан ташқари битта тикан кирмаскан.
Луқмангга ҳаром тушиб бадлардан берса хабар,
Оринг риёзат чекиб тўймасанг зарра уят,
Ахир бир кун эртага жон шаъми сўниб битар,
Жавоби не бўлғуси, уёғи—абадият.
Бувилигу болалик бугун ўзгалар гали,
Ўша Солиҳа отин — бувим бўл энди, юртим.
Мен бир осий болангман, гуноҳим кеткизгали
Ўша замзам қадар пок сувим бўл энди, юртим.
Боғбоннинг ҳаққи ўшал икки дона узумдай
Луқмамга биров ҳаққи — ҳаром инган, онажон.
Дастим қисқаю бироқ, қайғуларим узундай.
Ичим оғрийди магар ёшим тинган онажон.
Биламан, кўп, онажон, сенинг ғамли гапларинг,
Армонинг ададига бормики биров етган!
Ёруғ дунёга чиқмай неча шоҳ Машрабларинг
Воҳ, она қорнидаёқ тамом йўқ бўлиб кетган.
Ҳурлик шамолларига кўксини тутган она,
Фарзандингга бош узра соя бўлақол бугун.
Сас берадур йиғлароқ бир Машраби девона,
Шу мурғак маъсум жонга доя бўлақол бугун.

Анвар ИСРОИЛОВ.

* *Қўшиқ сеҳри*

ХОНИШЛАРИ КЎП ҲАЛИ

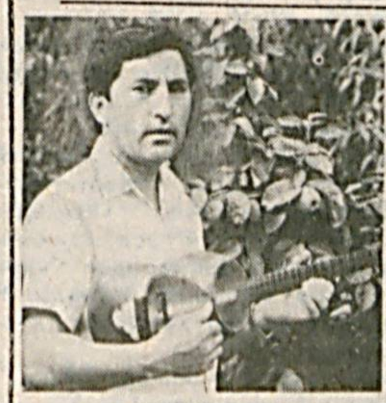

ЭШИК тақиллади. Эндигина даладан қайтиб келиб, ювинаётган Зарифбой ака ўғли Холмуродга имо қилди.

— Бор ўғлим, эшикни оч. Биров чақиряпти.

Холмурод чопиб бориб эшикни очди. Тўрт-беш чоғли киши — Қорақош қишлоғида яшовчи қўни-қўшнилар гурунглашиб туришарди.

— Отанг уйдамилар? — деди уларнинг бири.

— Ҳовва, — деди Холмурод, — кираверинглар.

Зарифбой ака юз-қўлини тез-тез артиб, уларга пешвоз юрди.

— Хуш келибсизлар, хуш келибсизлар! Қани, тўрга марҳамат.

Ўтириб, бир пиёладан чой айлангач, барваста Аннаберди томоқ қирди:

— Зарифбой, оғажон, яна достонларнинг хумориси тутиб келдим, — деди у, — энди бугун ҳам кечагининг давомини айтасиз.

Зарифбой ака иягини қашлади.

— Ҳай, майли, бизнинг овоз сизларга хуш келган бўлса ажаб бўлгай. — Кейин девордаги осиғлиқ рубобни қўлига олди.— Кечагиси «Бозургон» эди.

Хонани ширали овоз тўлдирди. Сал вақт ўтмаёқ барча унинг оҳангига бош чайқаб, тебрана бошлади. Холмурод ора-сира хонада ўтирганларнинг ҳолатига назар ташлар, отасининг оғзидан кўз узмас эди.

Меҳмонлар алла-паллада тарқалишди. Уларни кузатиб қайтган Зарифбой ака ухлаб қолган Холмуроднинг устига кўрпа ташлади. Меҳр билан тикилди: «Зора шу ўғлим менинг орзумни рўёбга чиқариб, қўшиқчи бўлса. Унинг битта қўшиғини эшитиб ўлсам армоним йўқ эди».

Холмуроднинг созларга ўчлигини сезиб, кузатиб юрган ота ора-сира унинг овозини ҳам эшитиб қоларди. Ўша пайтларда номи чиққан бахши Қаландар Қурбонийнинг «Омон яшанг» қўшиғини Холмурод тилдан қўймасди.

Хонқа районидаги ўрта мактабни тугатгач, 1966 йилда Холмурод отасига ниятини айтди.

— Тошкентга бориб ўқийман, — деди у, — рухсат беринг.

— Қаерга бормоқчисан, ўғлим? — сўради Зарифбой ака ўғлининг қатъий ниятидан ич-ичидан қувониб.

— Маданий-оқартув техникумига! — жавоб берди Холмурод, — ниятим санъаткор бўлиш.

Зарифбой ака дил-дилидан ўғлига оқ йўл тилади. Шу йилнёқ Холмурод техникумнинг мусиқа бўлимига ўқишга кирди.

Ҳар нарсанинг боши ҳавасда, дейишади. Ҳавас агар чин бўлса орзуга, орзу мустаҳкам бўлса эътиқодга айланади. Холмурод ҳам дастлаб Комилжон Отаниёзов, Бобомурод Ҳамдамовнинг қўшиқларига тақлид қилиб, эргашиб юрди. Айниқса, техникумдаги йиғинларда «Ёр қаро кўзларинг на тилар мендан», «Дардингдан», «Менинг ёнимга гул кўтариб келади» сингари мастона қўшиқларни жаранглатганда, зал олқишлардан гуруллаб кетарди.

Техникумни тугатиб, 1970 йилда Холмурод Зарипов Низомий номли Давлат педагогика институтининг мусиқа факультетига ўқишга кирди. Шу ерда устозларининг ўгитларидан англаб етдики, санъат бу тақлид, бировнинг қўшиғини такрор айтиш эмас, балки ўз йўлини топиш, ўз қўшиғини айтиш экан! Бу нарсага Шайхонтоҳур район маданият бўлимида ишлаётганда, ҳарбий хизматда, бадиий ҳаваскорлик дастасида бўлганида, айниқса ишонч ҳосил қилди.

1977 йилда Холмурод Зариповни радиокомитетга, Дони Зокиров номидаги халқ чолғу асбоблари дастасига созанда этиб таклиф қилишди. Холмуроднинг чинакам ижодий изланишлари худди шу йиллардан бошланди десак хато бўлмайди.

— Илк қўшиғингизни эслайсизми? — деб сўрадим Холмуроддан.

— Биринчи қўшиқни унутиб бўладими?! — деди хушовоз хонанда, — Мурoджон Раҳмон шеъри билан айтганим «Чорлайди мени» эди у. Мусиқасини ҳам ўзим басталадим. Илк бор ижро этганимдан кейин дўстларим келиб табриклашди. Ҳатто машҳур хонандамиз Ўзбекистон халқ артисти, устозим Бобомурод Ҳамдамов бир кўрганда:

— Эшитдим қўшиғингни. Энди ўз йўлингни топибсан, жуда мамнун бўлдим. Ижодга зўр беравер, — деди. Бу сўзлар менга қувват, илҳом бўлганини айтиб ўтиш шарт эмас.

Шундан кейин Холмурод Зарипов «Эй гул» (Машраб), «Ўзбекистоним» (Саидий), «Сени эслайман» (Эътибор Охунова), «Паризод» (Нормурод Нарзуллаев), классик «Чоргоҳ», «Дугоҳ» мақомларидаги дилрабо қўшиқларни ижро этиб, эл назарига тушди.

— Холмурод Зариповнинг авлодлари қонида қўшиқчилик бор, — деганди бир гал унинг яқин дўсти, мусиқа муаллими Набижон Эрматов, — унинг бувиси Бибижон кампир халфа эди. Яхши овози бор, қўшиқларни ижро этганда тингловчиларни сел қилиб юборарди.

Холмурод Зариповдан ҳозиргача нечта қўшиқ яратдингиз деб сўраганимизда у:

— Олтмиштадан зиёд, — деди кейин тортиниб қўшиб қўйди. — Гап лекин сонида эмас, ижросида. Агар халққа нечтаси ёққан бўлса, ўшанча менинг энг яхши қўшиқларим. Ҳозир Зулфия Мўминова шеъри билан «Бол сўзли» номли қўшиқ тайёрладим.

Холмурод Зарипов қанчалар хушовоз хонанда бўлиши билан бирга шунчалар меҳрли устоз ҳамдир. У ўн беш йилдан бери Тошкент кооператив техникуми қошидаги «Субҳидам» ашула ва рақс дастасининг раҳбари. Билганларини, бор билимини ёш хонандаларга ўргатаяпти. Келажакда янги-янги истеъдодлар қанот ёзса, бунда Холмурод Зариповнинг ҳам катта хизмати бўлади, албатта.

Темур УБАЙДУЛЛАЕВ.

СУРАТДА: хушовоз хонанда Холмурод Зарипов.
Рустам Шарипов сурати.

* *Олий таълимда янгича усул*

ЎЗАРО БИТИМ АСОСИДА

● Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг қарорига биноан барча олий ўқув юртлари каби Тошкент Давлат университетида ҳам педагогик ходимлар билан битим тузиш тадбиқ қилина бошланди. Ушбу битимнинг моҳияти хусусида сўз юритиш учун университет проректори, Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ хўжалик фанлари академиясининг мухбир аъзоси, биология фанлари доктори, профессор Бакриддин ЗАРИПОВга мурожаат қилдик.

— Бакриддин Зарипович, битим деганда икки ташкилот ёки шахс орасидаги маълум мақсадга йўналтирилган келишувга айтилади. Олий таълим тизимида унинг қандай ўрни бор?

— Олий таълим тизимидаги битим университет ректори билан ҳар бир педагогик ходим (профессор, доцент, катта ўқитувчи, ўқитувчи-ассистент) ўртасида тузилади. Бунда ҳар икки томон ҳам ўзига мажбуриятлар олади. Масалан, университет маъмурияти ўқитувчининг ишлаши учун шароит яратиб беради. Ўқув ва илмий лабораториялардан, кабинет, аудитория, кутубхоналар, ҳисоблаш марказларидан фойдаланиш ҳуқуқи ва бошқалар назарда тутилаяпти. Ўқитувчи мажбуриятлари бир мунча мураккаброқ бўлиб, ўқув ишлари, илмий ишлар, илмий-услубий ҳамда жамоат ишларидан иборат. Ўқув ишлари бўйича у умумий ва махсус курслар борасида маърузалар ўқиш, семинар дарсларини олиб бориш, талабаларнинг диплом ишларига раҳбарлик қилиш, илмий ишлар бўйича эса аспирантлар тайёрлаш, монографиялар устида ишлаш каби бир қанча ишларни ўз зиммасига олади. Илмий-услубий ишлар дарсликлар, ўқув қўлланмалари тайёрлаш, услубий мақолалар эълон қилишдан иборат. Жамоат ишларидаги мажбуриятлар талабалар савияси, уларнинг маънавий камолоти билан боғлиқ.

— Битим қанча муддатга тузилади?

— Битим бир йилдан беш йилгача тузилиши мумкин. Муддат тугагач битим ё қайта тузилади, ёки маълум муддатга узайтирилади.

— Мажбуриятлар бажарилиши давомида унга ўзгаришлар киритилиши мумкинми?

— Албатта. Бунда талабаларнинг таклиф ва мулоҳазалари, шунингдек маълум шарт-шароитлар асосий омил бўлади. Ушбу тадбир, албатта, томонларнинг розилиги билан амалга оширилади.

— Битим муддати тугамасидан олдин бекор қилиниши мумкинми?

— Мумкин. Қачонки, томонлар зиммасидаги мажбуриятлар бажарилмаса ёки ўқитувчи мутахассис тайёрлашда камчиликларга йўл қўйганда, университет ички тартиб ва қоидаларини қўпол равишда бузганда, ўқитувчилик шаънига доғ туширганда ва ҳоказо. Шунингдек, Мустақил Ўзбекистон Республикаси ҳукуматининг қонун ва қарорларига зид иш олиб борганда ҳам битим бекор қилинади. Бундай ҳолатда педагог ходим бошқа жойдан иш қидиришга мажбур бўлади.

— Битим тизимига ўтишдан қандай муваффақиятлар кутилмоқда?

— Эришиладиган муваффақиятлар шундан иборатки, педагог ходимлар ўртасида ўзаро мусобақа юзага келади. Моддий манфаатдорлик мавжуд бўлгач, уларнинг ўзига бўлган талабчанлиги ортади. Ўқитувчилар талабаларга кўпроқ, чуқурроқ билим беришга интиладилар. Табиийки, бунда кучли мутахассислар тайёрланишига эришамиз. Яна шуниси муҳимки, агар мажбуриятлардан ташқари ўқитувчи талабалар билан иш олиб бориб, муваффақиятга эришса унга қўшимча ҳақ тўланади. Бундан ташқари ушбу битим асосида республикамиздаги бир қанча илмий-тадқиқот институтлари, келажакда эса ҳатто чет мамлакатлардаги кучли мутахассисларни университетда маъруза ўқишга жалб этиш имкониятига эга бўламиз. Бир сўз билан айтганда битим тизими «Ишлаган тишлайди» деган ақидани амалга тадбиқ этади.

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ
суҳбатлашди.

* *Тарих зарварақларидан*

ЖЎШҚИН ЭДИ ЮРАГИ

ШОКИР Сулаймон XX асрнинг 20—30-йилларида ўзбек адабиётида муҳим ўрин эгаллаган адиблардан биридир. Шокир Сулаймон 1900 йилда Қўқонда туғилиб, 1942 йилда дунёдан кўз юмган. Ўзининг қисқа ҳаёти мобайнида адабиётимизнинг равнақига оз бўлсада ҳисса қўша олган. У нафақат шоир, балки ёзувчи, таржимон, педагог, журналист ва адабиётшунос сифатида танилган.

Ш. Сулаймон 1916—1918 йилларда Қўқон ва Оренбург мадрасаларида таълим олгандан сўнг, 1920 йилга қадар собиқ совет мактабларида дарс беради. 1920 йилда Тошкентдаги эрлар билим юртини, 1923 йили эса Москвага келиб М. И. Калинин номидаги рабфакда олий таълим-тарбия курсини тамомлайди. Москвадан қайтгандан сўнг Самарқанддаги «Қизил қалам» адабий жамиятига аъзо бўлади. Ш. Сулаймоннинг Қўқондаги «Қизил қалам» жамиятига аъзо бўлганлиги ҳам маълум). Ўша йилларда унинг маданий инқилобда иштирок этгани ҳақида ҳам маълумот бор. Кейин эса у «Ер юзи» ва «Маориф ва ўқитгувчи» журналларида ишлаб (1930—1931), Ўзбекистон Давлат илмий-текшириш институтида дарс беради (1931—1936). 1936 йилдан бошлаб асосан Тошкентда яшай бошлайди. Аввало, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси бўлим мудири, кейин эса Ўзбекистон Давлат нашриётида муҳаррир (1937—1938) ва СССР Фанлар академиясининг Ўзбекистон филиалида илмий ходим лавозимларида хизмат қилади (1939—1941).

Ижодининг дастлабки йилларида Шокир Сулаймон, В. Маяковский ва Д. Бедний таъсири остида бўлади. Москвадаги ҳаёти даврида ўша йилларда Москва адабий жамоасининг порлоқ юлдузи саналган Владимир Маяковский ижоди билан танишиш имкониятига эга бўлган ҳамда бир неча йиллар унинг таъсирида ижод қилган («Чапдан», «Ғалаба марши», «Фарғона», «Қайнар булоқ»). «Эрк куйлари» шеърлар тўплами (1925) да Ленин партиясини ва Октябрь инқилобини улуғлайди, «Янги сарой», «Оқ негр», «Ўтганларни эслаганда» (1930—1935) каби бир нечта поэмалар муаллифидир. Шўро ҳокимиятини мустаҳкамлаш ва синфий душманларга қарши курашиш ғояларини ўзининг «Қиш», «Қумри ва Қундуз», «Лолалар очилганда», «Қотил» ва «Профессор уйланди» каби ҳикояларида илгари суради. «Яма ҳам Ҳама», «Жем ҳам Эллен» ҳикоялари халқаро мавзуда ёзилган. Ҳамза, Сўфизода ва бошқа ёзувчилар ижоди ҳақида, шунингдек адабиётшуносликка оид бирқанча илмий асарлар яратган. Ҳатто, В. Маяковскийнинг айрим асарларини ўзбек тилига таржима қилади.

Қуйида муштарийлар эътиборига ҳавола этилаётган шеър Шокир Сулаймон ижодининг бошқа бир қиррасини очади десам муболаға бўлмаса керак. Чунки, адиб ижодини ва унинг дунёқарашини таҳлил қилиш, ўрганиш жуда кўп мураккаб жумбоқларни келтириб чиқаради. Балки мазкур шеър пролетариат диктатураси ўрнатилган мамлакат фуқаросининг коммунистлар партиясига ва мамлакатни босиб олган босқинчиларга қарата айтган дардли юрак сўзларидир. Қолаверса шеърнинг маъносини тушуниб олиш ҳар кимнинг ўзига ҳавола.

Комил ТУРСУНБОЕВ.

СУРАТДА: Қўқондаги «Қизил қалам» жамияти аъзолари. 1. Шокир Сулаймон; 2. Шариф Ризаев; 3. Лутфулла Олимий; 4. Мухтор Муҳаммадий; 5. Малик Раҳмон; 6. Жалол Жаҳоний; 7. Даврон; 8. Собир Абдулла; 9. Шерали Рўзий; 10. Умар Ҳамидов; 11. Комилжон Қосим ва бошқалар.

Шокир СУЛАЙМОН

ҚАЙНАР БУЛОҚ

Шарақ... шарақ...
Қайнаб чиқар ўйноқлаб.
Ер қаъридан—
Чидолмаган, шошқин куч...

Гуркирайди, ҳовлиқади, иргийди,
Тўлиб, тошиб, кўклар сари ҳезлайди.
Бузиб, ошиб йироқларни кўзлайди.
Исён, ғазаб, ғулғулали метин куч.

Борар йўлак оппоқ-ойдин хатарсиз
Душманларнинг йўлин пойлаб тўсолмас!
Томчиларинг шифо суви шубҳасиз.
тотганларнинг ташналигин қондирар.

Йўқликларга изсиз сингиб кетмасдан,
Янги ҳаёт гулларини ғарз этдинг...
Томчи-томчи сувларингла суғориб —
Қанча кўчат, қанча новда ўстирдинг...

«Қайнар булоқ», қайнар сувинг босилмас!
Сенда бўлса-у ваҳимали «ютар кўз»,
Ёвлар албат, тошқинингни тутолмас!

«Дунё босар» тўлқинларинг улуғ куч...
Кўклам каби, қайнар булоқ, тўхтамай,
Шарақ-шарақ қайна ҳамон оқабер!
Пок сувларинг ер юзига сочабер!

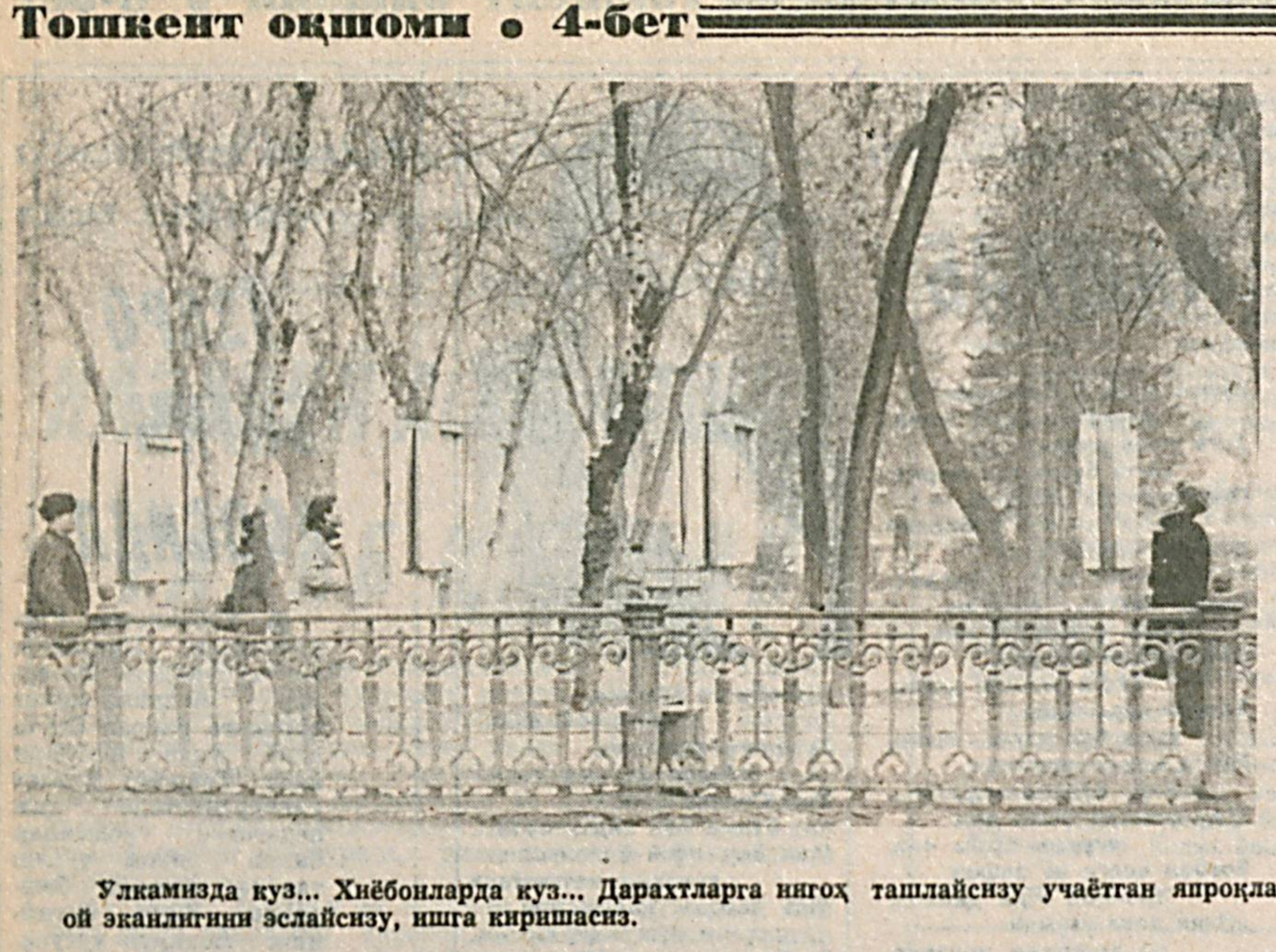

Ўлкамизда куз... Хиёбонларда кузу... Дарахтларга нигоҳ ташлайсизу учаётган япроқларни кўриб хўрсинасиз. Куз дов-дарахтларга сўнгги ишлов бериш, буташ учун қулай ой эканлигини эслайсизу, ишга киришасиз.

Андрей Пишненко суратлари.

Келажагимиз—мактабда

Мукаммал сабоқлар

Низомий номидаги Тошкент давлат муаллимлар тайёрлаш институти умумий педагогика кафедраси доценти, докторант Ойниса Мусурмонова [illegible] «Одобнома» дарсларининг ўқитилиши ва шу билан боғлиқ муаммолар хусусида [illegible]

— «Одобнома» дарслари умумий таълим мактабларига жорий қилинганига ҳам бир йил бўлди. [illegible]

«Одобнома» дарслари ўтган ўқув йилида 10-синфларда ўқув режасига биноан [illegible] 1—10 ва 11-синфларда [illegible] Биз 1992—1993 ўқув йилида [illegible]

Кези келганда шуни ҳам айтиш керакки, [illegible] «Одобнома» [illegible]

Музаффар ТУРОБОВ ёзиб олди.

Хоҳ ишонинг, хоҳ...

ДАРВОЗАБОН — НОБЕЛЬ МУКОФОТИ СОҲИБИ

МАШҲУР француз ёзувчиси, Нобель мукофотининг соҳиби Альберт Камю (1913—1960) бир даврлар Жазоирнинг «Орган» футбол жамоаси дарвозасини ҳимоя қилган. У мазкур спорт турини жуда севар ва қадрлар, доимо «Инсоннинг ахлоқи, маънавияти, жавобгарлик ҳисси каби хусусиятлари ҳақида [illegible] футболдан миннатдорман», — дея такрорлаб юрарди.

СЕНИМИ, ШОШМАЙ ТУР!

ФУТБОЛ тўпини ерга туширмай [illegible]

[illegible]

ЕР ЮЗИДА, ЕТМИШ ЕШГАЧА

ЕР юзида, аниқ бўлмаган ҳисоб-китобларга қараганда, [illegible]

250 миллиондан ортиқроғи [illegible]

Яна 100 миллионлаб спорт ишқибозлари [illegible] ни, оғирлик машқлари, велоспорт ва якка кураш турлари билан шуғулланишни афзал кўради. Шундай экан, XX асрнинг энг оммавий маданияти — спортнинг етти яшардан етмиш ёшгача бўлган кексаю ёшнинг яқин ва содиқ дўсти бўлишга қодирлигини исботлаш учун бошқа яна қандай ишончлироқ далил бўлиши мумкин?!

ДАРДГА ДАРМОН

ГАРВАРД (АҚШ) университети олимларининг таъкидлашича, мунтазам равишда жисмоний машқлар билан шуғулланиш кўплаб хасталикларнинг олдини олишга қодир экан. Тўпланган илмий натижалар кам ҳаракат қилиш давосиз рак билан касалланиш хавфини уч мартага оширишини кўрсатди.

ҒАЛАТИ ШАҲАР

ЕВРОПАНИНГ Копенгаген ва Амстердам шаҳарларининг велосипедчилар маскани экани яхши маълум. Яқинда улар қаторидан Дессау ҳам мустаҳкам ўрин олди. Нега энди «мустаҳкам?»

Чунки шаҳар ҳокимлиги 104 минг аҳолининг ҳар иккинчиси ишга велосипедда қатнашини ҳисобга олиб, 80 минг велосипедчиларга мўлжалланган 65 километрлик махсус йўлак қурдирди. Бунинг қаторига, шунингдек, шаҳар четидаги 22 километрлик йўлак ва велосипед сақлаш учун ажратилган 12 минг ўринни ҳам қўшиш жоиздир.

Шуҳрат ЗОКИРОВ тайёрлади.

Бир жиноят изидан

СИРЛИ САНДИҚ

ОҚТЕПА томон елиб келаётган ГАЗ—53 маркали, давлат белгиси 59—81 ТНМ бўлган юк автомашинаси давлат автомобиль назоратчи ходимларида шубҳа уйғотди. Ҳайдовчи Х. Шокиров назоратчининг «тўхта» ишорасига биноан йўлнинг бир чеккасида тўхтади-да, машинасидан тушиб унга яқинлашди. Назоратчи ҳужжатларни кўздан кечириб, бортга ишора қилди:

— Хўш, кузовда нима бор?

— Озгина юк бор.

— Қандай юк экан?

— Ўралган гилам, сандиқ.

— Сандиқнинг ичидачи?

— Бу ҳақда ўз эгаси билади, ана кузовда ўтирибди.

Ўзини Андрей Викторович деб таништирган кимса назоратчига хотинининг буюмларини олиб кетаётганликларини айтди. Назоратчилар ҳам анойи эмас. Машинадаги гиламнинг бир учидан ўрам тешигига қарашган эди одамнинг оёғи кўринди. Сўнгра, табиийки, гиламни ерга тушириб, очиб кўрмоқчи бўлишди. Шу маҳал бир неча сония Андрейнинг тили тутилиб, безгак тутган кишидай титраб-қақшаб: «Бу ерда мурдалар ётибди. Уларни мен ўлдирганман», — дея олди, холос. Қотил А. Секретаров шу куниёқ ҳибсга олиниб, иши терговга оширилди.

Энди икки оғиз сўз жиноятчининг шахси ҳақида. Андрей Сергели даҳасидаги кўп қаватли уйларнинг бирида хотини ва қизчаси билан истиқомат қиларди. У 1991 йилнинг ноябрида Вадим Ҳасанов исмли йигит билан танишиб, квартирасини сотмоқчи эканлигини унга айтади. Бу пайт В. Ҳасанов ўзининг қаллиғи В. Салимуллина билан бўш квартира қидириб юришганди.

— Э, оғайни, харидор мана мен бўламан, — деди Вадим хурсандлигини яширолмай, — нархини айтавер.

— От билан туя бўлармиди, 15 мингни тўлаб қўйсанг уй сеники, оғайни.

— Келишдик, — деди Вадим. Ишонч учун мана хамир учидан патири — 2 минг. Қолганини пропискадан ўчиртиргач оласан.

Буни қарангки, Андрей уйни сотиши ҳақида оиласи — хотиний қизчасига «лом-мим» демади. Ҳолбуки, уларнинг хоҳишини сўраб, розилигини билиши керак эди. Уларнинг тақдирини бир ўзи ҳал қилмоқчи бўлди, шекилли.

— Энди Андрюша, квартирангни сотиб олгунимга қадар сизларникида яшаб турсак, — сўради Вадим.

— Марҳамат, қаршилик йўқ.

Ҳаш-паш дегунча Вадим қаллиғи Венера билан Андрей квартирасининг бир хонасига кўчиб киришди. Шошиб қолган Андрей эса хотинини уйга қайд қилиш дафтаридан ўчиртирди. Сўнгра Украинага жўнади. У ердан қайтиб келгач хотинини қистовга олди:

— Қани, тезроқ ишингдан бўша.

— Нима гап, тинчликми?

— Квартирани сотиб, Украинага кетамиз.

— Мен ҳеч қаерга бормайман.

— Ахир сени уй дафтаридан ўчиртирганман.

— Яна қайта айтаман. Сен кетаман десанг, ушлаб туролмайман. Лекин мен ва қизим ҳеч қаёққа кетмаймиз. Кўндираман деб овора бўлма, гапим қатъий.

Андрей у деди, бу деди, хотинини ўз хоҳишига кўндиролмай, аросатда қолди.

* * *

ВАДИМНИНГ фикрию дунёқараши мустақил бўлиб, ўз отасининг ҳам фикрига қўшилмасди. У Венера билан танишиб, дўстлаша бошлаган кунлариёқ бўлажак умр йўлдошини ота ҳовлисига олиб келиб яшади. Лекин икки ёшнинг қонуний никоҳдан ўтмай бирга туриши отага ёқмасди. Отанинг норозилигини сезган ўғил квартира топиб қаллиғи билан чиқиб кетди. Иккинчи бор келганида ўз фикрини ойисига айтди:

— Ойи, — деди Вадим, — бир киши квартирасини менга сотяпти. Машинамнинг пулидан 8 минг сўм бор, холос.

Ўғли уйли бўлиб қолишидан хурсанд бўлган она унга 15 мингни қўш қўллаб берди.

Вадим Андрейдан квартирасини узил-кесил қачон сотишини сўрар, у эса бироз сабр қилиб туришларини айтарди. Бу орада Андрейнинг ўз эҳтиёжларига ишлатиш учун Вадим ва унинг қаллиғидан олган 2500 сўм қарзи бор эди. Охири Вадим билан Андрей квартира сотиш муддати 28 декабргача ҳал бўлиши ҳақида келишиб олдилар. Бироқ, орадан 1,5 ой муддат ўтса-да Андрей ўз хоҳишини хотинига ўтказолмади.

28 декабрь эрталаб Вадим ва Венера уйдан чиқиб кетишди. Зуҳра улардан сўнг милицияга бориб эри ўзбошимчалик қилиб уни уй дафтаридан ўчирганлиги ҳақида ариза ёзди. Сўнг қайта қайддан ўтиш учун рухсат олиб уйига қайтди ва бу ҳақда эрига ҳам айтди. Шу пайт телефон жиринглади. Андрей дастакни олса Вадим экан. У телефонда квартира сотишнинг охирги муддат куни эканлигини огоҳлантириб қўнғироқ қилаётганди.

— Э, оғайни, — деди Андрей, — хафа бўлма, хотинни ҳеч кўндиролмадим. У милицияга бориб қайдномадан ўтишга қайта рухсат олиб келибди.

Бундай «янгилик»дан жаҳли чиққан Вадим сўкиниб, дастакни қўйди. Кеч соат 7 ларда эса ўзи кириб келдию, шартномани бузганликда айблаб Андрейга бақирди. Андрей ҳам «сендан каммидим» дегандек жавоб қилди. Дўқ-пўписа жанжалга айланди. Шу пайт Андрей орқасидаги столдан сиркани олдию Вадимнинг юзига сепиб юборди. Вадим юзини чангаллар экан, Андрейнинг қўлидаги ошхона пичоғини кўриб, уни тортиб олмоқчи бўлди. Лекин улгуролмади. Чунки бу пайтда пичоқ унинг қўли ва чап оёғининг тиззасидан юқорироқ қисмини кесганди. Жаҳолатга берилган Андрей бу билан қаноатланмади. Вадимнинг юзига, қорнига ваҳшийларча бир неча бор пичоқ санчди. Қизил қонга беланган Вадим ҳолсизлана-ҳолсизлана «гуп» этиб полга йиқилиб, ёруғ дунёдан кўз юмди. Андрей жаҳл устида нима қилиб қўйганини Вадимнинг ўлимидан сўнггина тушунди. Бироқ «Сўнгги пушаймон, ўзингга душман», дейдилар. У жасадни судраб болалар хонасидаги диванга ётқизиб, устини тўшак ва эски-туски латталар билан ўраб қўйди. Биронтаси кириб қолишидан қўрқиб, полдаги қонларни зудлик билан ювиб тозалади.

Тахминан кеч соат 22 ларда Вадимнинг қаллиғи Венера Салимуллина кириб келди.

— Андрей, Вадим қаерда, хонадан нега сирка ҳиди анқияпти?— безовталаниб сўради у.

— Ҳа, — деди Андрей, — Вадиминг маст ҳолатда келиб, жанжаллашиб кетди. Сирка идиши эса тўсатдан полга тушиб кетиб, тўкилди. Шунинг учун сирка ҳиди анқияпти, — деб тушунтирган бўлди Андрей.

Андрей ўзини йўқотиб шошиб қолганидан Вадимнинг деворга сачраган қонини кўрмаганди. Венера эса кўриб қолди. Кўрдию юраги шув этди. У Андрейга эшиттириб: «Вой, худойим, агар Вадимга бирон нарса бўлган бўлса, қонга-қон, жонга-жон», дедию хонасига кириб кетди.

Андрей залга кираётиб музлатгич устида турган Венерага тегишли тилла узукка кўзи тушди. Уни олиб, ўз қизининг кийими чўнтагига солиб қўйди. Шу куни Андрей туни билан ухлолмади. Унинг фикрича Венера Вадимни бир-икки кун кутиши мумкин. У қайтмагач милицияга борсачи? Деворга сачраб, қуриб улгурмаган қон доғлари ҳақида, сирка ҳақида гапирса, турган гапки мени ҳибсга олишади. Шунинг учун ҳам бирдан-бир гувоҳ Венерани йўқ қилиши керак.

Тонг отди. Андрей ўйлаб қўйган режасини амалга ошириш учун Вадимга санчган пичоқни олиб камарининг орасига қистирди. Сўнгра Венера ётган хонага кирди. Бу пайт Венера кийинаётган экан. Андрей аёлга худди оч бўридек ташланиб, бўға бошлади. Лекин аёл кучининг борича қаршилик кўрсатар, доду фарёд айлаб питирларди. Андрей белидаги пичоқни олдию Венеранинг бўйнига, сўнг эса тўғри келган жойларига қайта-қайта санча бошлади. Зум ўтмай Венера ҳам, қаллиғи Вадим сингари ҳаётдан кўз юмди. Ҳовуридан тушган Андрей мурдани гиламга ўради. Вадимнинг жасадини эса сандиққа жойлаб, келаси кунгача уйининг бурчагига яшириб қўйди. 30 декабрь кечки пайт Андрей Вадим ва Венеранинг жасадларини биронта каналга олиб бориб ташлашни ўйлаб кўчага чиқди. Келаётган таксига қўл кўтарди. Такси тўхтади. У сўрамасданоқ таксичининг ёнига ўтириб олгач саломлашди. Сўнгра кетдик, деди. Йўл-йўлакай биронта юк машинасини тўхтатишни илтимос қилди. Шу пайт қаршидан чиқиб қолган юк машинасини кўриб, уни сигнал чалиб тўхтатишди. Андрей сапчиб таксидан тушиб юк машинасига яқинлашди. Юк машинаси рулида Х. Шокиров, ёнида эса унинг дўсти Раҳимжонов ўтирарди.

— Оғайнилар, — деди Андрей бир ҳайдовчига, бир унинг ёнидаги йигитга қараб, — хотиним билан ажралишгандим, энди унинг буюмларини Олмазорга етказиб беришим зарур.

— Вақтимиз йўқроқ, — деди ҳайдовчи.

— Йўқ, демагин, 100 сўм тўлайман. Рози бўла қолгин, — илтимос қилди Андрей.

— Майли, — розилик билдирди ҳайдовчи.

Улар Андрейнинг хонадонига бирга киришиб юклари — сандиқ ва гиламни ортишда ёрдам беришди. Сўнгра йўлга чиқишди.

— Оғайнилар, — деди Андрей Х. Шокировга мурожаат этиб, — Олмазорга эмас, Чинознинг Оқтепа қишлоғига боришимиз керак.

— Йўқ оғайни, у ёқ узоқ, бензин ҳам тугаб қолади, — кўнмади Х. Шокиров.

— Оғайни, хизматинг учун «Медео» магнитофонимни бераман, йўқ дема, — ёлворди Андрей.

Х. Шокиров кўнди ва машинасини Чиноз томон ҳайдади. Натижаси эса сизга маълум: сезгир милиция ходимларининг ҳушёрлиги туфайли хавфли жиноятчи, қотил қўлга олинди.

* * *

ТОШКЕНТ шаҳар суди Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодекси 80-моддасининг 6, 8, 10-қисми, 125-модданинг 1-қисми билан айбдор деб топилган 30 ёшли Андрей Викторович Секретаровни ўлим жазосига ҳукм қилиб, шахсий мол-мулкини мусодара этиш ҳақида қарор чиқарди. Далилий ашё учун олинган қимматбаҳо буюм ва пуллар Венера ва Вадимнинг ота-оналарига қайтарилди. Одилона ҳукм ўз кучида қолдирилди.

Холмуҳаммад МУЙДИНОВ.

Луқма

СОВУҚ ГУЛТУВАКЛАР

УЙИНГИЗДА гул ўстирасизми? Ҳа, дейсизми? Кичкина тувакларда-а? Кўм-кўк бўлиб яшнаб, дераза олдида турса қанчалар соз-а? Қишда кўриб, баҳри-дилингиз очилади. Буни қарангки, кўчада ҳам тувакда гул ўстирса бўлар экан. Фақат гултувак бетондан, катта, кейин оғирроқ.

Хадра майдонидан ўтган одамлар бир-бирининг устига мингашиб турган совуқ гултувакларни кўриб, ғижиниши, «нимага керак бу?» деб ўйлаши мумкин.

Дарҳақиқат, нимага керак бу? Билмасангиз, билиб қўйинг: шаҳарни безатиш учун! Чунки шаҳримиз олис Кордильера тоғларида (Помир десам яқин, кейин у ердаги тошларда гуллар, буталар ўсади) жойлашган, бир кафт тупроғи йўқ. Шу сабаб катта гултуваклар ясалиб, ичига тупроқлар солиниб, гул экилади. Ана ҳусну ана малоҳат, ана назокат!

Тошкентда юз йиллар мобайнида яшаб келаётган яхшилар, айтинг: бирон ерга қуруқ чўп тиқдингизу, унинг кўкармаган пайти бўлдими? Балли, шаҳримизнинг исталган ерига чуқур кавлаб, арава шотисини тиқазинг, у кўкариб кетади. Тошкентнинг бағри шунақа сеҳрли.

Энди гултуваклар... Уларнинг биттаси неча сўмга тушган экан? Бечора муҳандислар уни жойлаштираман деб неча кун маслаҳатлашди экан?! Ортиқча сарф-харажатнинг нима кераги бор? Гул ахир янтоқ эмас-ку, илдизи 20 метр чуқурликка борадиган! (Гултуваклар бунга мисол) Ундан кўра ерга бир қаричгина қалинликда, бор-йўғи икки-уч машина тупроқ солиб, жўяк тортилса бўлмасмиди? Бўларди. Бу ишга янгиликка интилиш сабаб. Қайсидир муҳандис, қайсидир шаҳарда кўриб келиб, дарров ҳаётга «тадбиқ» этган, чамаси.

Тошкентни Шарқ машъали деймиз. Шундай экан, унинг гулхоналари ҳам шарқона нафис бўлсин. Минг таассуфлар билан айтиш керак, хиёбонларда, майдонларда гултуваклару совуқ, беўхшов ҳайкалчалар кўпайиб кетаяпти. Бу аҳволда яқин йилларда шаҳар гултувакларга тўлиб кетса, ажаб эмас.

Толиб ТИЛЛАЕВ.

Муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

● «Тошкент оқшоми» газетасига доимий ишлаш учун малакали журналистлар керак. Шу хусусда таҳририятга — Ленинград кўчаси, 32-уй, 2-қаватдаги 226 ва 228-хоналарга келишингиз ёки 33-29-33, 33-57-02 рақамли телефонлар орқали мурожаат қилишингиз мумкин.

5-9 декабрь 1992 йил куни

Узэкспоцентр (ВДНХ)

Турк ширкати

"ИМБАТ"

ва Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлигининг "ИНТЕРСЕРВИС" ширкати ҳамкорлигида савдо кўргазмаси ўтказилади.

Кўргазма 5 декабрь соат 11.00 очилади. Кўргазмага чипталар билан кирилади. Чипталарни "ИНТЕРСЕРВИС" ширкати орқали олиш мумкин.

Манзилгоҳимиз: Буйук Ипак Йўли,75

☎ 68-72-52

☎ 68-75-11

Ўзбекистон Республикаси маданият ишлари вазирлиги
М. Қориёқубов номидаги
Ўзбек Давлат филармонияси

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

20 ноябрь соат 19.00 да

«ҚЎШИҚЛАРИМ СЕНГА, ЎЗБЕКИСТОНИМ!»

Ўзбекистон халқ артисти
ОРТИҚ ОТАЖОНОВ
КОНЦЕРТИ

Қатнашадилар: VI Жаҳон ёшлар фестивалининг совриндори
ОТАМУРОД ҲОЖИЕВ
Рақсларда Ўзбек Давлат филармонияси рақкосаси
НИГОРА ЖУМАНИЁЗОВА

Концерт дастурини МАМАСОЛИ ХОЛМАТОВ олиб боради.

Чипталар Халқлар Дўстлиги саройи кассаларида ҳамда метро бекатларида сотилмоқда.

Жамоа бўлиб келиш учун буюртмалар қабул қилинади.

ТЕЛЕФОНЛАР: 33-73-10, 33-37-69.

САВДО, УМУМИЙ ОВҚАТЛАНИШ КОРХОНАЛАРИ ВА ТАШКИЛОТЛАРИ, ҚЎШМА КОРХОНАЛАР ВА БОШҚА ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ТАРМОҚЛАРИНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«Ўзбексавдо» давлат акционерлик ассоциациясининг малака ошириш илмгоҳи қуйидаги масалалар бўйича раҳбар ходимлар ва мутахассисларни ўқитиш ва қайта тайёрлашда Сизга ёрдам кўрсатади:

— маркетинг ва менежмент — ўқиш муддати — 1 ой;

— хусусийлаштириш, акциялаштириш, солиқ тизими— ўқиш муддати — 3 ҳафта;

— янги ҳисоб варақалари бўйича бухгалтерия ҳисобларини юритиш — ўқиш муддати — 1,5 ой;

— ЭҲМ операторлари — ўқиш муддати — 2 ой.

Шартнома бўйича, пул ўтказиш йўли билан ёки нақд пул билан тўланади.

Машғулотлар гуруҳлар тўлишига қараб бошланади.

Ўқиш учун бизда энг кам ҳақ олинади! Қўнғироқ қилинг! Келинг!

МАНЗИЛИМИЗ: Собир Юсупов кўчаси, 3-уй. Телефонлар: 75-37-97, 75-38-93.

«Ўзбексавдо» давлат акционерлик ассоциациясининг малака ошириш илмгоҳи.

«Сарбон» Ўзбекистон реклама агентлиги.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

Тошкент кимё-технология институти қошидаги ёшларни олий ўқув юртига кириш учун тайёрлайдиган 6 ойлик пуллик курсларга

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Пуллик курслар ушбу институтнинг барча куллиётларига кириш учун тайёрлайди.

Пуллик курсларга ўрта маълумотга эга бўлган ва ўрта мактабнинг 11-синфида ўқиётганлар қабул қилинади.

Курсларга кириш учун қуйидаги ҳужжатларни тақдим этиш керак:

— институт ректори номига ариза;

— ишлайдиганлар иш жойидан, ўқийдиганлар мактабдан маълумотнома;

— 3x4 см. ҳажмдаги 2 та фотосурат.

Машғулотлар — 4 январдан бошланади. Ҳужжатлар қабул қилинмоқда.

Пуллик курсларга қабул қилинганлар айрим сабаблар билан ўқишни давом эттира олмаслар, ўқиш учун тўланган ҳақ қайтарилмайди.

Қўшимча маълумотларни олиш учун қуйидаги манзилга мурожаат қилиш мумкин: Тошкент шаҳри, Шайхонтоҳур кўчаси, 10-уй, 5-хона, тайёрлов бўлими.

МУАССИСЛАР: Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва «Тошкент оқшоми» журналистларининг жамоаси

Тошкент оқшоми

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76, хатлар — 33-29-70, 32-53-79; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича 32-81-42, 32-55-34, 33-56-67.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концернининг босмахонаси.

Нашр кўрсаткичи 64690. Босмага бериш вақти 11.30. Босмага берилди 11.20. Буюртма Г—459. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10